

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:

BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótalajdonos:

BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket

a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Hazajön a fejedelem.

Multaknak dicső emlékei, rég sírba szállt vitéz harcosok világraszóló hőstettei — ihlessetek meg, hadd zenghessek nektek hőskölteményt! Ugy szóljon rólatok a dal, hogy visszaharsogja fenséges hangjait a magas Tátra bérce,

Ünnepre készül a magyarság. Várja a kurucok fejedelmének és vezéreinek szent hamvait. Készülődik az egész ország és az ünnepi hangulat előérzete szállja meg a lelkeket. Itt lesznek nemsokára, s miután századokon át idegen földön aludták örök álmukat, végre mégis megadatott nekik, hogy az édes haza földében pihenhessenek. A nagy szabadsághősöknek még haláluk után is más sors jutott, mint más emberfiának. Kétszer támadnak fel! Élet költözik beléjük, még a végítélet napja előtt. Felélesztik őket a magyar szívek, valamennyiünk legtisztább érzelmé: a hazaszeretet!

Jőjjetek és nézzétek e hont, hogy ujjong emlékeinek mámorában. Jőjjetek és győződjétek meg, hogy az élet torzsalkodásai, a tenger gond terhei nem ölték, nem ölhatték ki belőlünk a nagyok

iránti kegyeletet. Szeretünk, imádunk titeket, kik küzdöttek a szabadságunkért, titeket, kiket az eszme magasztossága vitt a harcba, hol minden órában, minden percben bátran és tántoríthatatlanul néztetek szembe a halállal. S mi, a késő unokák, felbuzdulunk fényes példátokon, megőriztük a ti szent kincseteket, a haza imádását, a szabadságért, való hevülésünket.

Számkivetve, üldözve a hatalomtól itt kellett hagynotok a szeretett rögöt, s messze attól a helytől, ahová, míg éltetek, búbjós erővel vonzotta szíveteket a honvágy, porladoztak tetemeitek. Sívárogozva kívántuk vissza földi maradványaitokat, de ugyanaz a hatalom, mely kilökött titeket a haza földjéről, évszázadokon át visszatartott benneteket tőlünk. De a nemes lelkesedés lángja nem aludt el, sőt erősebbnek mutatkozott a hatalomnál. Erősebb volt az intrikáknál, erősebb, mint az előítélet, mely még haló porotoktól is félt, rettegett.

Óh, jőjjetek hát közibünk, hisz oly epedve várunk! Hadd gyönyörködjünk az idealizmus fénykorában, hadd élvezzük újból azokat a szép napokat, ame-

lyeken diadalt aratott a magyar. Hadd mérhessük össze ujfent a fegyvereket, bárha még oly egyenetlenek is, mint a kurucok és labancoké. Amott a vitézi elszántság, a nagy cél: a haza szabadságának kivívásáért való egyenes, férfias, haláltmegvető hevülés, emitt meg a durva nyers erő, a viszonyokkal való sunyi megalkuvás, cselvetés és árulás, mely még a legyőzetést is erkölcsi győzelemnek avatja.

Itt kellett hagynia e hont II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek, s vezérei közül többen követték a török földre, hová menekült. Nagy vagyonát elkobozta a labanc, megalázták, megbélyegezték országos törvénnyel és jaj volt annak, aki szíve legrejtettebb mélyéből véletlenül kisiklani hagyta ajkán a labancátkozta nevet. A szabadság elnyomásával legelső bajnokát is letiporni, gyűlölt nevét örök feledésnek akarták átadni. Közös sorsa szabadsághőseinknek a hatalom ama szándéka, hogy nemcsak az élő, de a már meghalt hős is megvettessék.

Ám, a magyar Géniusz fáklyája megvilágítja a fenkölt alakokat és dics-

A „BÁCSKA“ TÁRCÁJA.

Az új fészek.

Írta: **dr. Hannig Györgyné.**
(Vége.)

Délután eljött Mihályi a válaszáért. Máriásy belső szobájában fogadta, melynek ablaka a virágos kertre nyílt, ott dolgozgatott Aranka. A kertre nyíló ablak nyitva volt. A leány meghallotta az egész párbeszédet.

— Tehát, László, a válaszáért jöttem.

— Leányom nem szeret s boldogságát nincs az a kincs, melyért feláldozni képes volnék.

— Mit tudja az a gyermekleány, mi a szerelem! De azt már meg fogja érteni, mi a nélkülözés, szenvedés.

— Mihályi Dénes, igaz: meg gondolatlan voltam egykor s könnyelműen bocsájtottam spekulációkba vagyonomat; ezt is azért tettem, hogy valaha gyermekemnek több legyen. Megbuktam, de az Isten adott két erős kezét s ez képes lesz megszerezni annyit, hogy gyermekem nélkülözést nem fog szenvedni. S bár e csapást nehéz lesz elviselni, de az Isten,

ki nem hagyott eddig el, erőt fog adni még erre is.

Aranka feszült figyelemmel hallgatta a beszélgetőket s őszinte szánalom ébredt lelkében atyja iránt; míg Mihályit még jobban megveté, hogy őt árucikknek tekintette.

Mihályit valóságos düh fogta el, hogy terve nem sikerül, mert minden áron birni akarta a leányt s azért még egy utolsó kísérletet tett.

— Egy hét mulva lejárnak váltóid, László. Remélem nem felejtetted el. Megadtam a módot, hogy rendbe hozzunk mindent, de nem éltél vele.

Alig végezte be szavait Mihályi, feltárult az ajtó s Aranka lépett be.

— Atyám, egy hét mulva e birtokot elhagyjuk. Az Isten, ki nem hagyott bennünket el, midőn elveszténk legnagyobb kincsünket, jó anyámat, nem hagy most sem el! Uram, ön pedig hagyja el most e lakást, mely csak egy hét mulva lesz jogos tulajdona. — Megcsokolá apja homlokát. — Ne busulj apám, elmegyünk messzire. Nézd, nekem is van két ügyes kezem, mely dolgozni tud. Aztán emlé-

kezzél vissza, midőn tavaszkor kint ültünk a verandán s néztük, mint építik fel a feeskék szélvihartól lever fészkeket. Mi is építünk új fészket, mely ha kiesiny is lesz, de puha és meleg, mert szeretet lesz benne.

— Arankám, gyermekem! légy áldott, te angyali lélek!

Mihályi a beszéd alatt fogta kalapját s szó nélkül távozott. Aranka pedig tovább vigasztalta apját.

— Atyám, ne essél kétségbe sorsunkon. Bár nehéz lesz megválnunk e pusztától, hová annyi édes s fájó emlék köt bennünket, de ennek meg kell történni. Intézkedjél a pusztá eladásáról, hogy egy hét mulva Mihályi kielégítve legyen. Én addig összecsomagolom számunkra a legszükségesebbeket; a többi holmit eladjuk. Aztán te felutazol a fővárosba, hol keresel valami megélhetési forrást magadnak, én pedig keresztanyámhoz megyek a faluba, a jölelkű jegyző nénihez egy időre. S ha felépitetted új fészket, én is követni foglak oda, bármily kiesiny legyen is az.

— Arankám, gyermekem, ki adja neked e sok lelki erőt, hogy így beszélj atyáddal, ki oly sokat vétett ellened?

fényt fon fejük köré. Mert hiába tör reánk a sors rideg kegyetlenséggel, hiába tiporja az ellenség legszentebb érzelmeinket: nagy fiainkért való rajongásunkat, hőstetteiknek emlékét ki nem írthatja soha!

Kegyeletünk megnyilatkozására csak alkalom a nemzeti ünnep, mely néhány nap múlva az egész országban le fog zajlani. Maga a kegyelet azonban azoknál se nyugszik lelkünkben, mely sóvárog a magyar szabadság után, s mindazok után, kik érte küzdöttek.

Legyetek üdvözölve, drága halottaink s pihenjétek nyugodtan a hazai földben, amelyen annyi dicsőséget arattatok!

A kegyelet és a tüdővész.

(A r. k. kegyuri bizottság figyelmébe.)

Szívet hasogat az a szózat, melyet a József Királyi Herceg Szanatórium Egyesület intéz az emberbarátokhoz a közelgő halottak napja alkalmából. Borzalmas az az emberéletadó, mit a gyilkoló tüdővész szed a nemzet soraiból. Lehetetlen, hogy a legridegebb, a legközbösebb szív is össze ne facsarodjék a pusztító vész áldozatainak óriási számán s ne buzduljon fel az ellene indítandó harcban való részvételre.

S igazán megindító a mód, ahogyan az egyesület a hathatós védekezés eszközeinek beszerzésére szükséges tőkét fillérekkel összeteregetni óhajtja. A halottak napján megnyilatkozó kegyelet áldozatkészségéhez folyamodik. A kegyeletnek sem bensősége, sem mértéke nem szenved az által semminemű fogyatkozást, ha egy mécsessel s egy virággal kevesebbet teszünk szereteteink sírjára s annak az egy mécsesnek s egy virágszálnak értékét odaáldozzuk a ha-

lálnak szánt tüdőbetegek szanatóriumának.

Tudni való azonban, hogy a kényelemszeretet agyonfojtja az áldozatkészséget. Sokszor — kivált ilyen nemzetmentő célra, mint ez — szívesen áldozna minden jó hazafi, sőt minden jó ember egy-két fillért, ha a lerovásmódja nem járna fáradsággal; ha nem kellene elvinni vagy elküldeni.

Hogy mindszenti kegyeletünk filléres áldozatra hajlandó készsége ez okon meddő ne maradjon; hogy minden halottgyászoló, sőt minden temetőnéző könnyen, minden körülményesség nélkül leróhassa azt a csekély áldozatot, melyre megthatt szíve hajlandó: halottak napján a temetőkertnek valamely szembeszökő pontján egy perselyt kell elhelyeznie e célra. A persely legyen kellően tájékoztató felirással ellátva s a sötétség beálltakor meg is világítva. Azonkívül a nagy közönség figyelmét, mert nem mindenki olvas ujságot, jó eleve falragaszok útján kell az elhelyezendő persely hivatására felhívni.

Ezt várjuk a kegyuri bizottságtól. Olvassa s olvastassa el a József Királyi Herceg Szanatórium Egyesület szózatát s meg vagyunk győződve, hogy ő maga is, meg a társadalom is szívesen meghozza azt a kicsinyke kis áldozatot, mit az egyesület népmentő akciójára kér tőle.

Ime a lelket megdöbbenítő és szívet megindító szózat:

„A nemzetnek mélységes gyásza van. Hatalmas ellensége, a tüdővész irtóztos pusztítást vitt véghez gyermekei közt.

Hetvenhét ezer kilencszázhuszonhárom magyart döntött sírba a lefolyt esztendőben s özvegyeket, árvákat, támasz nélkül

maradt szülőket fosztott meg kenyérkeresőjüktől.

A halál angyala belefáradt rettenetes munkájába, de a szörnyű rém még egyre nagyobb tömegekben hurcolja áldozatait pallos alá.

Nemzetünk fia! és leányai! Akik halottak napján a mindenható Istenhez bocsátjátok imáitokat elhunyt kedveseitekért, nyissátok meg szíveteket a halál előcsarnokában életükért esdeklő tüdőbajosok könyörgése előtt!

Akit a gondviselő Isten egészséggel megáldott, siessen segítségére beteg honfitársainak! Nem szabad a magyaroknak pusztulnia! Minden fiára szüksége van a Hazának!

Halottak napján kigyulnak a szeretet mécsesei s a kegyelet koszorui borulnak elköltözött szereteteink sírjára.

Gyűjtsen minden gyászoló egy mécsessel kevesebbet s kössön koszorujába egy virággal kevesebbet s ezt az egy mécsesét és egy virágszálat ajándékozza oda a halállal eljegyzett tüdőbetegeknek.

Százezrek! Halljátok meg a kiáltó szót! Adjátok a kegyelet szent napján betegséggel meglátogatott embertársaitoknak csak egy szemernyt abból, amivel a jóságos Isten megáldott benneteket!

Az irgalom nevében járuljon mindenki az áldozati perselyhez.

Csak egy mécsesét, csak egy virágszálat!

És ha mindenki, akihez kérő szavunk eljut, meghallgat: megépítjük sorra a tüdőbetegek gyógyítóházát.

Filléreket avagy koronákat egyforma hálával és mélységes köszönettel fogad a tüdőveszedelemmel küzdő József Királyi Herceg Szanatórium Egyesület. (Budapest, IX. Lónyai-utca 47.)“

— Atyám, te sobasem vétettél ellenem, mert tudom, tetteidet mindig a legjobb szándék vezérelte. De ne is beszéljünk a multról, hanem nézzünk bátran a jövő küzdelmei elé.

— Mennyivel erősebb e gyermek, mint én vagyok! — sóhajtá magában Mária. — Hogy titkolja fájdalmát, pedig képzelem, hogy lelke mily nagyon szenved!

*

E beszélgetést követő napon Mária felutazott a fővárosba, mely vasuton alig pár órányira feküdt Ujlaktól. Ott felszólította ügyvédjét ügyeinek teljes rendezésére

Aranka pedig bement a faluba s előadta keresztapjának helyzetüket s kérte: hirdesse ki a faluban butoraik s egyéb házi dolgaik eladását.

Keresztapjától a temetőbe ment. Ott már nem tartóztatta magát, ráborult anyja sírhalomára és sirt, zokogott keservesen.

— Anyáskám, én jó anyám, küldj erőt, hogy össze ne roskadjak nehéz keresztm sulya alatt.

Szegény észre sem vette, hogy mellette áll Simon Lajos és szánalommal nézi őt. Midőn

lecsillapult fájdalma, csak akkor vette észre őt.

— Lajos!

— Aranka!

Egyszerre mondták ki e két szót. E két rövid szót, de amelyben oly sok volt elárulva; hisz e bizalmas megszólítást még nem használták soha.

— Aranka, az égre kérem, mi történt önöknél? Arcának sápadtsága s az imént anyjához való esdő szavai elárulják, hogy lelkének nagy fájdalma lehet?

A két ifju a pusztára vezető uton megindult.

— Lajos, nem szépítem a dolgot, szárazon mondom el a tényeket. Szegény, jó atyám már régebb idő óta oly üzleti spekulációkba bocsájtkozott, melyek felemésztették vagyonát. A Mária pusztá egy hét múlva Mihályié lesz. Kezimmel visszaszerézhettem volna, de megtagadtam tőle, mert szívem másé. Fáj megválni gyermekkorom boldog otthonától, de leginkább e virágos sírtól, hol jó anyáskám nyugszik. De ugye, ön lesz oly jó s gondozni fogja e sirt s nem hagyja a virágokat elhervadni rajta?

— S önök hová szándékoznak menni?

— A fővárosba. Ott talán találunk valami megélhetési forrást. Itt mit tegyünk...

— Aranka, ön azt mondá az imént, hogy kezével visszaszerézhetné volna elvesztett birtokukat, de szíve másé. Oh mondja, ki az a boldog ember, ki azt bírhatja?

— Ne kérdezze. Lajos! Ha szíve nem sugja meg, ajkam minek mondaná.

— Aranka, mindenem! Oh mondja, hát teljesülhetnek az embernek legmerészebb álmái is! Oh Istenem, a te kezéd mindent bölcsen intéz el. Most már nincsen vagyon, gazdagság közöttünk s Arankám enyém lehet.

— Lajos, szeretem már régen, talán attól a peretől fogva, midőn anyám temetésénél aléltáságból felocsudva tekintetem találkozott az önével. Eladhattam volna szívemet gazdagságért, kincsekért, de inkább választám a bizonytalan kétséges jövőt, mintsem másnak hazudnám azt, mit ön iránt érzek. De most már nem fáj a szegénység, mert birom a szívét. Lajos, elfogadja-e a tönkrement Mária leány kezét?

— Arankám, boldoggá teszem. Nem

A nőegylet teaestélye.

A zombori jótékony magyar nőegylet f. hó 20 án 5 órai teát rendezett, mely erkölcsileg és anyagilag egyaránt fényesen sikerült.

A siker különösen a nőegylet jelenlegi ügyvezető elnökének Wundszám Idának köszönhető, mivel együtt Halm Ottóné, Hauke Imréné, Kohut Henrikné, Pocsay Sándorné, Preszly Jánosné, Rittinger Antalné, Szabó Lászlóné, Sztrilich Zsigmondné és Horvátovits Margit, nem kimélve sem időt, sem fáradságot, végezték a terítés és diszítés munkáját.

A háziasszonyi teendőket az elsorolt hölgyeken kívül Falcione Árpádné, Gaál Istvánné, Gertinger Pálné és Scherer Rezsóné látták el és a közönséget leányok szolgálták ki.

Szép számú előkelő közönség vett részt a teán és képviselve voltak a helybeli összes nőegyesületek.

A közös tisztikar csaknem teljes számban jelent meg, a honvéd tisztikarnak pedig néhány fiatal tagja.

A nőegylet ezután mond köszönetet a közreműködő hölgyeknek szíves látogatásukért, valamint a fiataloknak azért, hogy a jótékony cél érdekében a cigányzene költségeit magára vállalta.

A jövedelemről szóló részletes elszámolás a legközelebb megjelenő lapban fog közzététetni.

A jelenvolt hölgyek névsorát az alábbiakban közöljük: Alföldy Gedeonné, Alföldy Stipics Mária, Alföldy Flóra, Bittermann Sándorné, özv. Buday Józsefné, Bruck Árminné, özv. Backmaz Lászlóné, özv. Czvetkovits Péterné, Chorus Micike, Donoszlovits Vilmosné, Donoszlovits Erika, Danninger Adámné, özv. Ehrenberger Emilné, Ehrenberger Edith, özv. Fernbach Antalné, Falcione Árpádné, Falcione Helén, Fehér Jenóné, Fejér Eulália, Fischer Lajosné, Fratricsevits Gizella, Gehring Edéné, Gehring Lenke, Gaál Istvánné, özv. Gertinger Pálné, Halm Ervinné, Halm Ottóné, Hauke Imréné, Havel Aranka, Hennings Frigyesné, Horvátovits Margit, Huber Józsefné, Illin Dezsóné, Kality Döméné, Kaczvinszky Marietta, özv. Kempf Józsefné, Kirchner Károlyné, Kirchner Madlén, Koczkar Zsigmondné, Koczkar Adrienne, Koczkar Licsi, Kohut Kálmánné, özv. Körmeny Gyuláné, Kozma Lászlóné,

fogja érezni a gazdagság hiányát soha. Szerelmem végtelen nagy s az pótolni fog mindent.

*

Egy hét múlva bucsut vettek Máriásyék a pusztától, mely Mihályi tulajdonába ment át. A butorneműek nem kerültek árverés alá. Egy részét a községben levő jó ismerősök vették meg, míg a másikat átvitték a tanító-lakba, hová nemsokára beköltözött Aranka is, mint boldog menyecske.

Máriásy is gyermekénél lakott. A birtokból fönmaradt kevés pénzeszkéből pár hold földet vett a falu határában, melyen gyermekei számára gazdálkodott. Komája, a jegyző is adott irodájában munkát neki, mely szintén hozott pár forintot. Nehéz kenyér volt, keserű, de türelmesen viselte sorsát s lassan-lassan kezdett magához jönni, amint látta leánya mérhetetlen boldogságát.

*

Másfél év már elmúlt azóta, midőn Máriásy tönkre ment. Beletörődött sorsába. Gyermekei ragaszkodása elviselhetővé tették életét.

Egy szép tavaszi napon kint üldögélt a

Kozma Piri, Linczinger Gyuláné, Martin Tivadarné, Molnár Károlyné, Matkovits Béláné, Popovits Istvánné, Popovits Mila, Pocsay Sándorné, Preszly Jánosné, Popovits Mirkóné, Rittinger Antalné, Scherer Rezsóné, Sárkány Irénke, özv. Sztrilich Fratricsevits Mária, Sztrilich Zsigmondné, Szabó Lászlóné, Vujevits Lajosné, Vukicsevits Boskóné, Vértesi Károlyné, Wundszám Ida, Zsivánovits Pálné és Zsivánovits Verica.

Diszpolgári oklevelek átadása.

A közörműben, melyet a nemzeti ellenállás diadalmaskodása fakasztott a szivekben, városunk köztörvényhatósági bizottsága a nemzeti ellenállás vezérférfait, Kossuth Ferencet, gróf Andrássy Gyulát, gróf Apponyi Albertet és gróf Zichy Aladárt a város diszpolgáiraiva választotta.

Mint hogy a diszoklevelek elkészültek s az átadással megbízott küldöttség tagjai a Rákóczy-ünnepre ugyis felrándulnak Budapestre, Fernbach Károly főispán a miniszterekkel a diszoklevelek ünnepies átadásának idejére nézve folyó hó 28-ának délelőttjében állapodott meg

A diszoklevelek Morzsányi Károly műintézetéből kerültek ki. Kötésük világos kékszinű maroquin sárgaréz verettel, közepén a város zománczott címerével. Szövegük a következő:

Mi Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága lelkes örömmel adjuk tudtára mindenkinek, akit a dolog most és jövőben illet, hogy a mai napon tartott rendkívüli közgyűlésünkben városunk összes lakossága érdelemnek s azon kiváló mély tiszteletnek, törhetetlen bizalomnak, amelylyel Kossuth Ferenc m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur Ó Nagy méltósága, hazánk ezen kimagasló férfira iránt viseltünk — külsőleg is méltó kifejezést kívánván adni — ama hazafias áldozatkész elhatározása alkalmából, hogy az alkotmányt megvédve az annak megerősítésére irányuló komoly nagy munkában hatékony részt vett és elévülhetlen érdemeket szerzett, — igaz hazafiai lelkesedéstől áthatva Nagyméltóságú Kossuth Ferenc magyar királyi kereskedelemügyi miniszter urat, — az alkotmány

tanítóház udvarán. Teljes pompájában virultak körülötte az orgonabokrok.

Szemeit folyton a folyosóra nyíló ajtón nyugtatá, mely mögött, ugy látszik, valami nagy dolognak kell történni. Egyszerre csak egy fészekrakó fecsképár vonja magára figyelmét s eszébe juttatja Aranka szavait, melyeket akkor mondott, midőn az Isten keze oly nehéz megpróbáltatást bocsátott rájuk.

„Mi is építünk atyám új fészket, mely ha kicsiny lesz is, de meleg és puha, mert szeretet fog lakni benne“ . . .

Gondolatait veje léptei zavarák meg.

— Atyánk, édes jó atyánk örömhirt hozok: Arankának fiacskája született. Jöjjön, szorítsa keblére unokáját!

Máriásy a szobába sietett, hol Aranka öreg dadája fehér pólýába burkolt kis angyalkát nyújtott feléje. Máriásy kezébe ragadta a kis pólýás babát, míg szemeiből sűrű könnyek, az öröm könnyei hullottak.

Oh, nem cserélte volna fel a világ összes birtokáért sem e kicsiny fészket, mely puha volt és meleg, mert szeretet lakott benne.

védelme körül szerzett kiváló érdemeinek elismeréseként, — az iránta érzett határtalan hála, mely tisztelet s törhetetlen bizalom örök tanujelül városunk diszpolgárának egyhangulag s közlekedéssel megválasztottuk és őt mindazon jogokkal és kiváltságokkal felruháztuk, melyeket Zombor sz. kir. város diszpolgárai eddig élveztek vagy a jövőben élvezni fognak.

Minek hitelül kiadtuk ezen a város nagy pecsétjével megerősített oklevelünket.

Zombor szabad királyi város törvényhatósági bizottságának, 1906. évi május hó 9-én tartott rendkívüli közgyűléséből. — Zombor szab. kir. város nevében: Hauke Imre s. k., polgármester.

Ugyanilyen tartalmu a többi diszoklevél szövege is.

Az átadó küldöttség a főispán vezetése alatt a következő tagokból áll:

Dr. Balogh Ernő, Bittermann Nándor, ifj. Bosnyák József, Bosnyák Tóbiás, Buday Gergely, dr. Donoszlovits Vilmos, Findeisz Antal, dr. Fratricsevits Aszt Vince, Frey Imre, Gräff Nikáz, Henneberg Sándor, Kalmár Pál, Koczkar Zsigmond, Loógó Simon, dr. Markowyth Lajos, dr. Mayer Nándor, Mero Ignác, Radanov Pelagits Aekó, Radicsévits Sándor, Rados Márk, Schnur Lajos, Szimendits Sebő, dr. Thurszky Zsigmond, Ugri Mihály, Zsulyevits Ernő, Hauke Imre, Gyurisits György, Latinovits Szaniszló.

H i r e k .

Kinevezés. A földmívelésügyi miniszter Dobrovits Lászlót és Baumgartner Emánuel az apatini erdőhivatalhoz ideiglenes minőségű erdőgyakornokokká nevezte ki.

Kinevezés. A kultuszminiszter Trumits Márk és Rankovits Vukoszava titeli községi elemi iskolai tanítót illetve tanítónőt ugyanoda rendes tanítónak illetve tanítónővé nevezte ki.

Kirendelés. Az igazságügyminiszter Kádoss Andor püspökladányi járásbírói be-tétszerkesztő albirót a palánkai járásbírói mint telekkönyvi hatósághoz hivatalból kirendelte.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Rátvay János tanárjelöltet az újvidéki főgimnáziumhoz helyettes tanári minőségben kinevezte.

Gazdasági tudósító. A földmívelésügyi miniszter Újvidék város területére dr. Kondorossy Demeter újvidéki lakost a gazdasági tudósítói tiszttel megbízta.

Gyémántlakodalmom. A mult vasárnap délelőtt a róm. kath. nagymise után egy nem mindennapi esemény nagy élénkséget idézett elő Zomborban. Lénies Bóna polgár gyémántlakodalmát tartotta s vele együtt két fia: Antal és Péter, s leánya: Julka, Valkó Jánosné meg ezüstkodalmát. A lakodalmos népet nagy tömeg várta a róm. kath. plébánia-templom előtt. Az egyházi szertartást Agatics Boldizsár végezte s szép beszédet intézett az ünneplőkhöz. Násznagyok voltak: Fernbach Péter országgyűlési képviselők, Mero Ignác, Sztrilich Zsigmond, dr. Jovánovits József, dr. Donoszlovits Vilmos, Szláv Elemér, Szláv Péter és Rados Márk. Az egyházi szertartás után a lakodalmosok hosszú kocsisorral a függetlenségi kör elé vonultak. A kör helyiségeiben 130 terítékű ebéd volt az ünneplők tiszteletére s a lelkes felkészítővel fűszerezett érdekes mulatság a késő éjjeli órákig eltartott.

Hivatalvizsgálat. Tarczay Dezső főszolgabíró e hó 15-én megvizsgálta Ó- és Ujszivác község ügykezelését s a tapasztalt rend felett a legnagyobb meglepődésének adott kifejezést.

A Bács-Bodrog Megyei Irodalmi Társaság folyó hó 24-én választmányi ülést tart a polgári kaszinó tanácskozási helyén.

A szabadkai ezred új tulajdonosa. Forinyák elhalálózásával öfelseje a király a szabadkai 86 gyalogezred tulajdonosává Steininger dandárparancsnokot nevezte ki.

A zombori felső kereskedelmi iskola tanulmányutja. A zombori felső kereskedelmi iskola 40 növendéke Krump Vilmosnak, a kémia és áruismeret tanárának vezetésével f. hó 20-án a reggeli vonattal Bajára rándult az ottani főbb ipartelepek tanulmányozására. A kirándulókat a bajai állomáson Drescher Béla polg. iskolai tanár fogadta, aki Nádas Sándor nyug. tanító képzőintézeti tanárral vezette őket. Megszemléltek: a Spitzer-féle téglá- és cementáru gyárat, Spitzer Benő szeszgyárat, a vattagyárat, mely hazánkban a legelső ilyen műgyár, — a városi gázgyárat, a Bodicsi-féle harangöntőt és toronyóragyárat, a Spitzer Mór-féle gyújtógyárat és a fonógyárat. Az ipartelepek vezetőségei mindenütt a legnagyobb szívesseggel fogadták a tanulmányozókat s készséggel szolgáltak magyarázatokkal, fölvilágosításokkal. Drescher és Nádas tanár uraknak, a szíves vezetőknek s a gyártulajdonosoknak ez uton mond köszönetet az intézet igazgatósága. A gyakorlati ismeretszerzés mellett az ifjuság a kegyelet adóját is leróta Baja nagy szülőtte: Tóth Kálmán emléke iránt. Zettt Dezső felső osztályu tanuló költeményt szavalt s megkoszoruzta Tóth Kálmán szobrát; s az ifjuság a Himnuszt és a Szózatot énekelte. A kiránduló társaság Szabadka felé kerülve ugyanaznap este 9 órakor érkezett vissza Zomborba.

Ügyészi megbízott. Az igazságügyminiszter Kiss Pál Ferenc zentai járásbíró-sági aljegyzőt a zentai járásbíró-ság mellett alkalmazott ügyészségi megbízottnak állandó helyettesül! rendelte ki.

Zenta város új plébánosai. Az Appel Károly apát-plébános nyugalomba vonulásával megüresedett zenta-belvárosi s az ujonnan szervezett zenta-tornyosi plébániát a múlt héten választás utján töltötték be. Az érseki hatóság mindkét helyre hármat kandidált s a megejtett szavazásnál a belvárosi plébánosságra Gózon István jánosbalmi káplán neve került ki győztesen. Az ujonnan szervezett zenta-tornyosi plébániára pedig Csóti István volt zentai káplán választott meg.

Halálozás. Tóth István vármegyei irattárnok tegnap délelőtt hosszas szenvedés után meghalt. Mindenkor mintatisztviselő volt, aki szorgalmával, munkásságával és ügybuzgóságával felettes hatóságának becsülését kiérdemelte. Temetése e hó 24-én délután 4 órakor lesz.

Bácskaiak kitüntetése a bukaresti kiállításon. A bukaresti kiállításon a magyarországi pavillon kiállítói közül a következő bácskaiak nyertek érmekeket: 1. Aranyérmét: Spitzer Lajos kendergyáros, Apatin. 2. Ezüst érmet: a Bács-Bodrog vármegyei háziipari szövetezet; az Apatini Kosárlonó szövetezet; Gessner és Társa, Ujvidék; Reich és Lebercz, Ujvidék; Witz Ferenc, Ujvidék.

Közügyülés. A szegedi kereskedelmi és iparkamara 1906. évi október hó 25-én (csütörtökön) délután 2 órakor a kamarai székház termében teljes ülést tart.

A magyar védő-egyesület zombori fiókjának keresk. szakosztálya folyó hó 23-án d. u. 6 órakor a zombori kereskedők testületének helyiségében (Falcione Gyula féle házban) gyűlést tart.

A zombor-óbecsei vasutrá megszavazott hozzájárulási összeg. Zombor város tanácsa közhierré teszi, hogy a törvényhatósági bizottságnak folyó évi 309/közgy. sz. határozata, mellyel az 1905. évi 275/kgy. sz. határozat hatályon kívül helyezésével a zombor-óbecsei h. é. vasutrá megszavazott 120.000 kor. hozzájárulási összeg folyósítását elrendelte, f. évi október hó 20-tól számított 15 napon keresztül a városi kiadóhivatalban közszemlére kitétetett s az ellen a felebbezések a fenti határidő alatt a városi tanácsához benyújthatók.

Halálozás. Meicher Alajos polgártársunk 43 éves korában meghalt. Temetése ma délután 4 órakor lesz.

Tanítóválasztás. Az öngyilkossá lett Lakner Fülöp ujevbarási tanító állását a múlt héten töltötték be. Megválasztott Dietz Henrik.

Újabb kincslelet Gomboson. Még alig múlt el egy éve, hogy Gomboson 18—20 drb Hunyadi Mátyás-féle aranyat találtak, most meg egy fazék ezüst pénzt szántott ki az Erdő-dűlőben Herczeg nevű fiatal ember. 1400 drb ezüst pénz volt a fazékban s mivel mind 1480—1526 év közti időből származnak, biztosra vehetjük, hogy 1526-ban, midőn a török hazánkba rontott, ásta azt el valamelyik ősrünk azon reményben, hogy a békésebb idők beálltával ismét birtokába fog jutni. Ő azonban elhalálozott s a pénz így reánk maradt. A találó Cziráky Gyula adminisztrátorhoz vitte az egész leletet, ki illetékes helyre fogja azt juttatni.

Halálozás. Kriszthaber Mór szabadkai kereskedő f. hó 19-én életének 73-ik évében hirtelen elhunyt. Temetése e hó 21-én ment vége a közönség nagy részvéte mellett.

Pályázat. Zombor szab. kir. város kegyuri bizottsága részéről a leköszönés folytán üresedésbe jött r. kath. egyházközpont-pénztárnoki állás betöltése végett 1906. évi október hó 28-ig terjedő időtartamra pályázat hirdettetik. Ezen állás javadalmá 1200 korona. Akik ezen állásra pályázni óhajtanak, felhivatnak, miszerint kérvényeiket szabályszerűen felszerelve a fent kitűzött határidőig a r. kath. kegyuri bizottsághoz nyújtsák be. Az elkésztett beadott folyamodványok figyelembe vételét nem fognak.

A felekezeti tanítók vasuti kedvezménye. A felekezeti elemi és középiskolák tanítói és tanárai már régebben mozgalmat indítottak, hogy a vasuti díj-szabásnál ugyanolyan kedvezményben részesüljenek, mint az állami alkalmazottak, akik félúru vasuti jegy válthatására jogosító igazolványokat kapnak. Amint megbízható forrásból értesültünk, ezen mozgalom végre sikerrel járt, amennyiben a kultuszminiszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg elhatározták, hogy a felekezeti elemi és középiskolák tanítóinak illetve tanárainak ily igazolványokat fognak 1907. év január 1-től rendelkezésre bocsátani. A két miniszternek erre vonatkozó együttes rendelete már ezen hóban fog közre-tétetni. Hisszük, hogy a községi elemi és középiskolák tanítói illetve tanárai sem lesznek mostoha gyermekei az államnak.

Eljegyzés. Tóth István eljegyezte Csizmár Mariskát Topolyán.

Bacsa József eljegyezte Faragó Margitkát, Faragó István topolyai földbirtokos leányát.

Rooz Herman eljegyezte Kunetz Sári kát, Kunetz József fakereskedő leányát Szabadkán.

Iskolai ünnepély. A nagy kuruc fejedelem hamvainak hazaszállítása alkalmából a kultuszminiszter az összes főigazgatóságokhoz rendeletet intézett, amelyben elrendelte, hogy a szentelt hamvoknak hazaszállítása napján az ország összes iskoláiban ünnepélyeket rendezzenek és a tanuló ifjuságot ismertessen meg a nemzeti ünnep jelentőségével. Elrendelte továbbá a miniszter, hogy nemesak az idén, hanem ezután minden évben, a hamvak hazaszállítása évfordulóján az iskolákban szünet legyen.

Műkedvelői előadás. A bács-topolyai műkedvelő ifjuság folyó hó 21-én erkölcsileg és anyagilag igen sikerült táncszal egybekötött műkedvelői előadást rendezett. Színe került Gárdonyi Gézának 3 felvonásos betyártörténete, a Fehér Anna.

Késelés. Dobos Miklós és Kovács Marin monostorszegi legények e hó 14-én Pacsev Adám ottani korezmájában borozgatás közben összeszólalkoztak, mire Kovács azzal a kijelentéssel, hogy hazamegy, elhagyta a korezmát. Kevéssel Kovács távozása után Dobos is hazament, utközben azonban találkozott Kovácssal, aki a mellette elhaladó Dobost késével hátbaszurta. Dobos sérülése nem életveszélyes. Kovács Marin a csúndorség előtt beismerő vallomást tett.

A sorozás eredménye. A topolyai járásban 1862 egyén hivatott fel sorozásra, akik közül 282 találtatott alkalmasnak. Topolyán 298 felhívott közül 61 legényre rámondták a „tauglich“-ot.

Bigámia. Pávai Antal még 1882-ben feleségül vette Küllödön Schummer Juliát. A feleségével azonban csak egy évig élt együtt. Pávai ugy adja elő a dolgot, hogy egy évi házasság után első feleségét valaki megszöktette s azóta többé nem látta a hűtelen asszonyt. Pávai Antal elfeledte a hűtelen asszonyt és más oldala mellett akart magának életboldogságot biztosítani. Bácsalmáson megismerkedett Alszheimer Magdával, aki iránt forró szerelemre gyulladt. Hevesen udvarolni kezdett s özvegy embernek adta ki magát, így Alszheimer Magda és Pávai Antal csakhamar boldog párt lettek. De a törvény nem gondolkodhatik sem a szerelmes, sem a megcsalt férj szívével és észével s mikor feljelentés következtében megtudta Pávai kétnejűségét, kérdőre vonta. Nyilvánvaló lett a kétnejűség Pávai Róza révén, aki 1901-ben arról értesítette az új Pávai-párt, hogy az első asszony még él. Most már nem segített Pávain az a körülmény sem, hogy első házasságát eltitkolandó, hamis keresztlevelet mutatott föl az esketésnél, amely csak 29 évesnek mutatta őt be, jól lehet valójában 39 éves volt második esküvője alkalmából. De nem használt az a védekezése sem, hogy a nőt megszöktető egyén őt első feleségének haláláról írásban értesítette s ezt az írást ő föl is mutatta az eskető plébánosnak. Ezt az állítását Török Gyula plébános cáfolta meg. A szabadkai törvényszék, nem helyezkedett tehát a szerelmes és megcsalt férj álláspontjára, büntetendő dolognak mondta ki Pávai Antal szerelmének másodvirágzását és ezen másodvirágzásért őt három havi fogházra ítélte.

Arlejtés. A m. kir. szabadkai 6. honvédegyalozred Zomborban állomásozó 2. zászlóalj legénységi étkezési bizottsága részéről 1906. évi november hó 15-én élelmi cikkek szükségleteinek biztosítása végett — kizárólag írásbeli ajánlatok utján nyilvános tárgyalás fog tartatni. A részletes feltételek a szállítási feltételeket tartalmazó füzetben a fenti helyiségben naponta d. e. 8-tól d. u. 5 óráig betekintethők.

Nem jó a fegyverrel játszani. Ricza József és Dobos István bezdáni fiúk f. hó 21-én forgópisztolylyal játszadoztak, miközben az elsült és Ricza Józsefet súlyosan megsebesítette. A golyó Ricza József testéből orvosi műtét utján eltávolított, állapota súlyos, de nem életveszélyes.

Betörés. Neumann Ádám kiskéri lakos lakásának ablakát folyó hó 16-án éjjel után 1—2 óra tájban ismeretlen tettesek kifeszítették és azon keresztül a szobába hatoltak és ott mintegy 80—90 korona értékű különféle ruhaneműt loptak. A csendőrség az ismeretlen tettes kiderítésén fáradozik.

Új iparvállalat. Szabadkán ismét egy új iparvállalat alakult. A vállalat címe: Első magyar aranyverő bélhártyagyár. Aranyfűst készítésére használható bélhártyák készítésével foglalkozik. Exportálni fog Afrikába, Amerikába és Európa nyugati kultur államaiba. Idővel pedig az aranyverést is üzni fogja, amelyhez hasonló vállalat csak egy van Magyarországon.

Halálos végű verekedés. Mátics Iván és Mátics József szondi lakosok e hó 21-én este 6—7 óratájban a Mayer Vendel-féle vendéglőben ittas állapotban összeszólalkoztak és ennek következtében Mátics József Mátics Ivánt egy vasvillával megverte, ami utóbbit annyira dühbe hozta, hogy kést rántott és Mátics Józsefet agyonszurta. Mátics Iván a tett elkövetése után a zombori rendőrségnél önként jelentkezett, mely őt a kir. ügyészséghez átkísértette.

Öngyilkosság. Kulnesits Lukács verusicsi földbirtokos a múlt héten felment házának padlására s ott egy gerendára felakasztotta magát. Hozzáátartozói a szerencsétlen ember tettét már későn vették észre s így az életnek már nem sikerült megmenteni.

Véres bucsu. Lapunk folyó hó 16-án megjelent számában említett tettünk a gyula-falvai véres és egy fiatal legény halálával végződött bucsuról. A csendőrségnek sikerült Kovács Brinza József gyilkosát Csizmár József személyében és ennek bűntársát Kocsis Istvánt kinyomozni és letartóztatni.

Utonállás. Michnyák Mihály kucorai lakos e hó 19-én a Csordás-féle ottani koreszmában borozgatott, már meglehetősen ittas volt, amikor ugy este 11 óra tájban haza indult. Utközben találkozott 3 általa fel nem ismert emberről, akik őt megtámadták, karjait lefogták, száját betartották és zsebeit kikutatták és végül a nála talált 170—180 kor körüli készpénzt tőle elvéve elfutottak. Michnya megtette a községi rendőrségnek a feljelentést, mely az ismeretlen tettesek után nyomoz.

Rablás. Kövecses József házala a mult héten egy újvidéki pálinkamérésben több cigányynal jött össze, kiknek elmesélte, hogy lovat szeretne vásárolni. Fán Sándor cigány erre felszólította, hogy jöjjön vele a cigánytelepre, neki van eladó lova. Kövecses a felbívásnak engedve Fánal megindult a cigánytelepre, de a városon kívül érve Fán botjával fejbesujtotta Kövecsest, zsebéből kiszakította kettős fedelű ezüst óráját és láncát. Kövecses segélykiáltásaira emberek jöttek elő, mire Fán az órával futásban keresett menekülést.

Öngyilkos gyilkos. Zentáról írják: Dobricski Velimir szállási gazda lakója Radolov Dusán és ennek neje Pecárszki Milica között valami civódás kerekedett. Ugyanis az asszony a közösen szerzett birka árát nem akarta férjének átadni, félvén, hogy elissza a megtakarított pénzecekséjüket. Radolov szörnyű haragra lobbant s feleségét a kéznél lévő konyhakéssel megcsurkálta s rajta 4 sebet ejtett. Radolov a büntetéstől való félelmében a gyilkosság elkövetése után a szálláson levő kutba ugrott s ott a halálát is lelta. A szerencsétlen házaspárt pénteken temették el a városi szerb temetőbe.

Italért gyilkolt. Emberölés bűntette miatt állott folyó hó 20-án a szabadkai esküdtszék előtt Majláth György pacséri lakos. Bűne az volt, hogy Geiger Pál pacséri koresmárost, amiért nem akart neki italt adni — szíven szurta. A végzetes bűn, melynek Geiger áldozata lett, a mult hónap 30-án történt Pacséron. Majláth más koreszmában már elitta a pénzt s midőn már nem volt egy krajcárja sem, beállított Geigerhez és hitelbe bort kért. Geiger látta, hogy ittas emberrel van dolga, szeliden felszólította, hogy távozzon, mert italt nem ad. Majláth azonban követelt és mivel a koresmáros nem adott, kést rántott elő és a koresmárost halálosan szíven szurta. Az esküdtszéki tárgyaláson több tanut hallgattak ki, kik mind Majláth ellen tettek terhelő vallomást. Az esküdtszék verdiktje 8 évi fegyházra ítélte el a bűnös embert. A közzvaldó megnyugodott az ítéletben, a védő azonban semmi-segi panaszt jelentett be.

Eltűnt jegyző. A budapesti főkapitányságon a mult héten egy titokzatos eltűnésekről tették jelentést, Radó Benő apatini születésű, ötvenéves járásbírósi jegyző Komáromból e hónap 16-án a fővárosba érkezett, hogy a sógorát meglátogassa. Még aznap vissza akart utazni. A sógora kikísérte a keleti pályaudvarra és ott bucsut vett tőle Radónak azóta nyoma veszett s nem is sejtik, hová lett. Attól tartanak, hogy nagy baj érte. Az eltűnt erős, középtermetű, kékszemu, szőkehajú férfi, akinek felső fogsora hiányzik. Fekete szalonruhát, cilindert, szürke felöltőt s a karján fekete gyászszalagot viselt.

Merénylő férj. Mészáros István bajai ácssegéd huzamosabb idő óta rossz viszonyban volt a feleségével. Vasárnap kibékültek és úgy határozták, hogy ismét együtt élnek. A megbékülés öröme nagy vigasságot csaptak Mészárosék, de a vigasság nagyon balul ütött ki. A néhány órával ezelőtt megbékült férj valami miatt megharagudott és bicskát rántva, megcsurkálta a feleségét. A boldogtalan asszonyt beszállították a városi kórházba, a merénylő férj ellen pedig a csendőrség megindította az eljárást.

Háztartási iskolák gazdák leányai részére.

A cím után itélve azt kellene hinnünk, hogy hazánkban már működik ily iskola, vagy legalább tervbe van véve. Ennyire azonban, sajnos, még nem vagyunk. Ez az életrevaló eszme egyelőre csak Németországban öltött testet, s — azt hiszem — nem végzek hiábavaló munkát, ha ez iskolákról egyet-mást elmondok.

Az említett háztartási iskola első és legfőbb elve, hogy megadja azokat a képességeket és ismereteket, melyek egy falusi háztartás helyes vezetéséhez szükségesek. Ezáltal nem akarják ugyan a házi nevelés értékét leszállítani, de bizonyos, hogy az öröklött kézi ügyességek ma már az élet semmi ágában sem elengedőek.

Azonkívül ismeri mindenki a falusi nép szívósságát, melylyel nemcsak hogy esőkönyösen ragaszkodik a hagyományos régi szokásokhoz, hanem még a legüdvösebb újítások elől is elzárkózik. A háztartási iskola tehát valóságos áldás a jómódu falusi népség részére.

Az iskola első követelményei: rendszeret, tisztaság és szorgalom. Minden leány tartozik ágyát és ruházatát magával hozni. A jól szellőzőt, tágas hálótermekben mintaszerű rendnek kell uralkodnia, valamint a tanító-, vasaló- és éttermekben és azokban a helyiségekben is, hol a kézimunkát tanítják.

Reggel hat órakor kelnek a tanítványok. Gondosan fel kell öltözködniök, a szobákat rendbe hozniök és a reggelit elkészíteniök. Reggel hét órától a reggeli elköltésének idejéig — kilenc óráig — el kell végezniök a szükséges háztartási teendőket. Kilenc órától tizenkettőig a sorosoknak a konyha ad dolgot, míg a többiek varrási, vasalási vagy kerti munkával foglalatokodnak, természetesen mindig megfelelő vezetés és tanítás mellett.

Ebéd után szünet, majd a haladók tanítása, valamint a mosás és vasalás tanítása következik. Az esték a könnyű munka és társalgás mellett felolvasásoknak szentelvék és szép nyári estéken a tanítók vezetésével séta fejezi be a napi teendőket.

A tanítványoknak, szakaszonként, minden ételt meg kell főzniök s meg kell tanulniök a gyümölcs-befőzést, élelmiszerek konzerválását, a hus megsózását és füstölését s mindezt a legújabb, bevált rendszerek szerint; azonkívül gyakorlatilag tanulják a fehér és barna kenyér sütését, valamint különös alkalmakkor a cukrász-sütemény készítését is.

A tej- és sajtgazdaság a legfontosabb tantárgyak egyike. A külön felszerelt majorban hetenkint kétszer készítenek vaját és sajtját, s az ott előállított cikkeket nagy keresletnek örvendenek. A helység lakosai este elhozzák a tejet, melyet nagy bödönökbe öntenek és bennök hagyják reggelig. Másnap kikészítik a tejet vajjá, tejfölös, sovány és zsíros sajtokká, esetleg apró karika-alaku sajtocskákká is.

Minden leánynak az intézetben való tartózkodása alatt hat pár harisnyát kell kötni, minden elszakítottat pontosan kijavítani, több kötényt, ágáthuzatot, ágyneműt stb-t készíteni s a varrásban már gyakorlottaknak alkalmat nyujtanak arra, hogy az intézetben való tartózkodásuk ideje alatt kelengyjüket is elkészíthessék.

Előmozdítják a szellemi és kedély életet, a háztartási forgalmon kívül, melynek jellege a rendezett viszonyok közötti háztartásnak felel meg, ismeretterjesztő olvasmányok és a tanítás által. Ez utóbbit az alkalmazott tanítónőkön kívül önkéntes segédek is végzik. A tanítás kiterjed fejbeli számításra, kisebb dolgozatok és levelek fogalmazására és háztartási könyvek és számlák vezetésére is.

Igy gondoskodnak külföldön a nép neveléséről, tanításáról és jóllétéről. Nem lehetne ez nekünk magyaroknak is példa, amelyet követnünk érdemes volna. Hiszen a mi kisebb gazdáink helyzete csakugyan megérdemelne, hogy ilyen praktikus és áldozatot nem követelő újításokkal javítsunk rajta. A haladó kultúra a legszegényesebb gunyhó ajtaján is kopogtat és bebocsátást követel. Boldog csak az a nép, mely szívesen nyit előtte kaput-ajtót és tárt karokkal fogadja.

Művészet — Irodalom.

Magyar férfikarok. Az Apolló c. magyar férfikar-gyűjtemény 21. évfolyamának első száma a következő karokkal jelent meg vezérkönyv és négy szólamban: 401. kar. A finn dal (Suomen lantu) Pacius F.-től Vikár Béla fordításában; 402. k. A reményhez. Lavotta Jánostól, férfikarra alkalmazta Hoppe Rezső; 403. k. Tavasz dal, Mosonyi Mihálytól; 404—6. k. Népdal egyveleg. a) Száraz földből virág nem kél... b) Árva csalán az ut szélén... c) Az én galambom bizony ma rám sem néz... Pályadíj nyertes mű Lányi Ernőtől. A 402—6. karokat az 1907. évi Egerben tartandó orsz. dalünnepélyen mint műsor számokat fogják énekelni. Az Apolló kargyűjtemény évenként négyszer és p. október, január, április és július hóban, mindig egy-egy iv vezérkönyvben és két-két szólam ivben öt korona előfizetési díjért jelen meg és Budapesten VI. ker. Lázár-u. 18. sz. a. rendelhető meg.

A „Vasárnapi Ujság“ október hó 14-iki számának 26 képe közt van első helyen Liszt Ferenc bayreuthi mauzoleumának képe, egy sorozat, ismertető cikkel, a főváros legszegényebb lakosságának lakásait mutatja be, egy másik a káransebesi királysobor leleplezési ünnepélyeit. Szépirodalmi közlemények: Szabolcska Mihály és Balla Ignác versei, Gottier Lajos novellája s a „Regénytár“ mellékleten Sas Ede eredeti regénye s az „Udvari élet a francia királyok korában“ című regényes korrajz. Egyéb közlemények: képek a Népligetből, Pataky László művészi csárda-jelenete, egy magyar turista amateur-fölvételei a Montblancról. Emlékezés Csiky Gergelyre és Greguss Ágostra. Tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet. Közintézetek s egyletek. Sakkjáték. Képtalány. Egyveleg stb. — A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre 4 korona, a „Világkrónika“-val együtt 4 kor. 80 fillér. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest IV. ker., Egyetem utca 4. szám). Ugyanítt megrendelhető a „Képes Néplap“ a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 kor. 40 fillér.

Közgazdaság.**Széna, szalma, takarmány.**

(Fuchs József takarmánynagykereskedő heti jelentése Budapest, V., Nádor-utca 11.) A hetivásáron szénában és szalmában nagy behozatal és jó kereslet volt. Eladatott: középminőségű jobb és elsőrendű széna 2.40—2.80, muhar 3.20, alomszalma 1.65, zsupszalma 1.95, szecska 2.25, kor. per 50 kiló fuvaronként házhoz szállítva. Préselt széna 2.60—2.80, préselt szalma 1.40—1.60 kor. per 50 kiló a józsefvárosi pályaudvaron. Gabonaművek: zab 7.20, tengeri 6.80—7.00, rozs 6.50, árpa 6.75 kor. 50 kilónként.

HIRDETÉSEK.**Hirdetmény.**

A zombori „Korona“ gőzmalom részvénytársaság ezennel közhirrre teszi, miszerint a tulajdonát tevő 2970 ölnyi telket és épületeket egészben vagy részben, eladásra bocsájtja.

Eladók továbbá: egy 100 eff. lóerejű gőzgép — kitűnő állapotban, — szivattyúk, vastartány, vascővek, csapok, szelepek, emelőgépek, uj vas, lakatos-, kovács- és asztaloszsámok, épületfa, deszkák; **egy pár** kitűnő, nehéz **muraközi kanca**, 6—7 éves tenyészcélokra kiválóan alkalmas, hozzávaló nehéz malomkocsi és szerzők stb.

Venni szándékozók a „Korona“ gőzmalom r. t. irodahelyiségében jelentkezhetnek.

Az igazgatóság mint felszámoló bizottság.

3—2

Bács—Torontáli Ármentesítő Társulat Óbecse.

224/1906. sz.

Pályázati hirdetmény.

A „Bács—Torontáli Ármentesítő Társulat“-nak az óbecsei hajóállomásnál, a Ferenc-csatorna torkolata alatt a Tiszaparton kirakva 300 darab ép, egészséges, darabonként 7-től 8 méter hosszúságig terjedő, átlag 17 cm. átméretű, kis végén minimálisan 12 cm. vastag, lehetőleg egyenes állású tölgyfa telefon oszlopra leendő szüksége, aminek szállítására nézve ezennel nyilvános pályázat hirdetik. A szállítás határideje az ajánlat elfogadásától számítandó 30 napon állapítatik meg.

Az ajánlatok benyújtási határideje **f. é. november 5.**

A benyújtott ajánlatok a beérkezés napjától számítva 14 napig bírnak kötelező erővel.

Az óbecsei vasutállomáson leendő átvételre nézve alternatív ajánlatok elfogadhatnak.

Óbecse, 1906. október hó 16-án.

Kaszap Győző,
igazgató-főmérnök.

3—1

Felhívás részvények jegyzésére!

Hódságon „Honi kenderfonó és kötélverő gyár“
alapítatik részvényekkel.

Egy részvény ára 500 korona,

mely összegből 10% a részvény aláírásakor, 20% az alakuló közgyűléskor fizetendő le, míg a többi részletek lefizetési határidejét az alakuló közgyűlés állapítja meg.

Alapítási tervzet, melybe minden érdeklődő betekinhet, valamint részvény-aláírási ivec a

Zombori Takarékpénztárnál és a Bácsmezei Agrár-Takarékpénztárnál

vannak letéve, mely pénztáraknál a részvények jegyzése alkalmával esedékes összeg is lefizetendő.

Az alapítók nevében Rausch Ede hódsági lakos bárkinek szívesen ad felvilágosítást, míg Zomborban az érdeklődők a fenti pénztáraknál, úgy dr. Mayer Nándor és dr. Poór Béla zombori ügyvédeknel kaphatnak bővebb és részletesebb fölvilágosítást.

A részvény-aláírások zárideje 1906. évi december hó 1-eje.

Kelt Hódságon, 1906. évi október hó 10-én.

Ertl Ferenc s. k.
Szendy István s. k.
Ertl János s. k.
Gfrerer Miklós s. k.

3—1

Rausch Ede s. k.
Korény Béla s. k.
Dr. Hofbauer Miklós s. k.
Oriold Péter s. k.

Fernbach Péter s. k.

Új daráló malom.

Van szerencsém Zombor város nagyérdemű közönségének szíves tudomására hozni, hogy **Zomborban, Kalap-utca 31. házszám alatt egy 10 lóerőre berendezett**

benzinmotor daráló malmot

felállítottam. Egyben értesitem a mélyen t. közönséget, hogy a mai naptól fogva elfogadok mindennemű darálást és a legfőbb törekvésem mindig az lesz, hogy feleimet a legnagyobb meglepedésre kielégítem.

Szíves pártfogásukat kérve, maradok kiváló tisztelettel

BENYA ANTAL,
benzinmotor malomtulajdos.

3—1

Hirdetmény.

A zombori „Korona-gőzmalom részvénytársaság“ igazgatósága ezennel közhirrre teszi, hogy az 1906 évi október hó 13 án megtartott rendkívüli közgyűlés a részvénytársaság felszámolását mondta ki és annak megejtésével az igazgatósági tagokat bizta meg. Együttal felhívja a társaság hitelezőit, hogy követeléseiket e hirdetménynek háromszori közzétételétől számított hat hó alatt érvényesítsék.

Zombor, 1906. október 14 én.

Az igazgatóság
mint felszámoló bizottság.

3—1

Helyi képviselőket

alkalmaz előkelő részvénytársaság fixum és jutalék mellett. Nem életbiztosítás. Ajánlatok: **Bárkinek** jelige alatt az „általános tudósítóhoz“ küldendő. Budapest, VII., Erzsébetkörút 41.

Zongora

(részletfizetésre is) igen olcsón eladó. — Tudakozódhatni GUBITZA KÁLMÁN iskola-igazgatónál Monostorszegen. 2—1

Hirdetmény.

Községi jegyzői irodában működött egyén 3—4 hónapra kisegítő irnokként alkalmaztatik.

Fizetése havi 60 korona.

Megválasztatása szorgalmától függ. Ajánlatok Bátmonostor község jegyzőjéhez intézendők.

Bátmonostor, 1906. október 15-én.

2—2

A községi előjáróság.

SIRKOSZORUKAT

élővirágból, diszes kivi-
telben és jutányos árban
készít:

CSÉRER GYULA
városi kertész
3-1 Zombor.

Tejcsarnok megnyitás.

Van szerencsém Zombor város és környéke nagyérdemű közönségének szives tudomására hozni, hogy Zomborban a róm. kath. plébánia épületében

tejcsarnokot

nyitottam, hol naponta **tejszin, tej, tejföl, vaj** és **turó** jutányos árban kaphatók. Azonkívül naponta több liter savó is eladó.

Vidéki megrendeléseket a leggyorsabban eszközölöm.

3-1 Tisztelettel
Bandobranszky Lyubica.

Hungária fürdő

A fürdők használati ideje 1906. évi szeptember hó 1-től.....

Mindennap reggeli 6 órától kezdve esti 6 óráig a nagyközönség **rendelkezésre áll.**

||| Gőzfürdő: |||

Urak részére mindennap déli 1 óráig : kedden délután is. :

Hölgyek részére .: hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton d. u. 2-től 6 óráig.

A kádfürdőket hölgyek és urak mindennap, vasárnap d. u. kivételével használhatják.

Diákjegyek csak kedden és iskolásleányok részére fürdőjegyek csak szerdán d. u. adatk ki.

Allandóan friss víz folyik.

Masseur, tyukszemvágó, fodrász a fürdőben.

Telefon. Ujságok.

Legnagyobb tisztaság és kényelem.

Bérelni a fürdő-fodrásznál bármely naptól fogva lehet. A fürdőárak a jegyelárusítóknál és Zsulyevits Mihály fürdő-fodrásznál megtudhatók.

KEIL-LAKK

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára.
Keil-féle fehér glazur fénymáz mosdók számára 90 fl.
Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára.
Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 40 fl.
Keil-féle padlófénymáz 90 fl.
Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

Weidinger S. és Zs. cégnél Zomborban. 8-8

Hirdetmény.

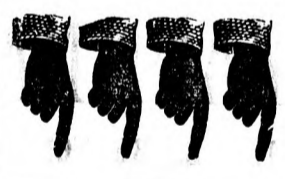
A Zombori Kereskedelmi és Iparbank folyó évi október hó 1-étől magánszemélyektől elfogad betéteket és pedig:

egy évnél hosszabb időtartamra	4 ¹ / ₂ %
félévi időtartamra	4 ¹ / ₄ %
határozatlan időtartamra	4%

kamat mellett.

2000 koronánál kisebb összegeket . 4³/₄%

A 10% betéti adót az időtartam betartása esetén a bank fizeti. 6-6

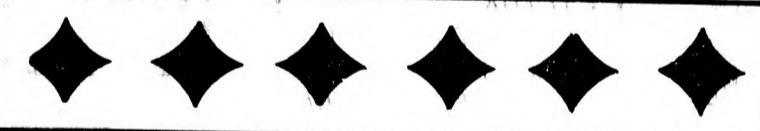
HIRDETÉSEK

FELVÉTELNEK

LAPUNK

KIADÓ-

HIVATALÁBAN.

A The Gresham

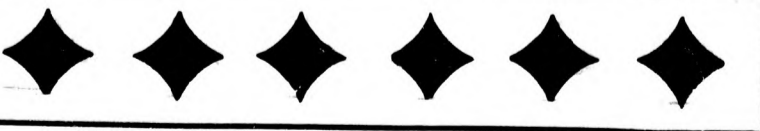
élet- és járadékbiztosító társaság fő-ügynökségének képviselőjét

Falcione Gusztáv úrtól Schlachter József úr

vette át.

Hivatalos helyisége A Zombori I-só Önszegélyző Szövetkezet hivatalában van.

A „GRESHAM” vezér-ügynöksége Temesvár.

GOESER ANTAL

mű- és kereskedelmi-kertész

ZOMBOR, Bajai-út 42. szám.

Mindenszentek alkalmából ajánlom a gyászoló hozzátartozók szíves figyelmébe raktáromon levő

művirág, levél és művirágkoszorúimat,

nemkülönben

élővirágkoszorúimat,

amelyeknek elkészítését csakis előre való megrendelésre a legművészebb kivitelben és a legizlésebben állítom elő.

Nagy virágtenyésztésből kifolyólag azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy minden megrendelésnek a legkifogástalanabbul és legpontosabban, szavatosság mellett tehetek eleget.

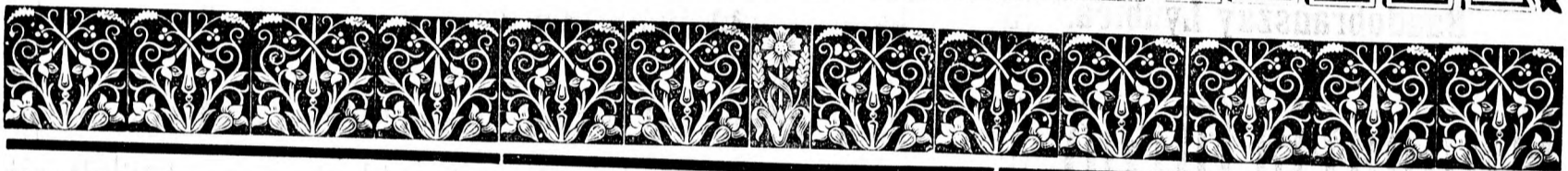
Vidéki megrendelések a leggyorsabb és legpontosabb kiszolgálás mellett eszközöltetnek.

Szíves megrendeléseiket kérve, vagyok kiváló tisztelettel

3-1

Sürgőnycim: Goeser virágkertes.

GOESER ANTAL
mű- és kereskedelmi-kertész Zomborban.

ITT MEGRENDELHETŐK:

VÁLTÓK

GYÁSZLAPOK

SZÁMLAK

LEVÉLFEJEK

NÉVJEGYEK

ELJEGYZÉSI ÉS

ESKETÉSI KARTYÁK

SÍMA- ÉS

DOMBORNOMATU

MONOGRAMMOK

BITTERMANN NÁNDOR és FIA

KÖNYV- ÉS KONYOMDAI INTÉZETE

ZOMBORBAN

A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN.

KÖZSÉGI NYOMTATVÁNYOKBÓL NAGY RAKTÁR.

PAPIR- és IRÓSZEREK
A BEVÁSÁRLÁSI ÁRON.

KÖNYVKÖTŐMUNKÁK ELFOGADTATNAK

ÉS A

KIÁLLÍTÁSI ÁRON SZÁLLÍTTATNAK.

ITT MEGRENDELHETŐK:

HIRLAPOK

MŰVEK

NAPTÁRAK

TÁBLÁZATOK

FALRAGASZOK

KÖRLEVELEK

TÁNCVIGALMI

MEGHÍVÓK

TÁNCRENDEK

ÉTLAPOK

TELEFON SZÁM: 18.

A „BÁCSKA“ KIADÓHIVATALA.

HALLELUJA!

A szabadság- és hazaszeretet igazsága diadalmaskodott! Diadalmaskodott a becstelenség törvényes bélyegén, mit a hatalom zsámolya előtt alázkodva hódoló rabszolga-lelkek sütöttek fenséges képére. Diadalmaskodott a százados számkivetésen, mire a rút önzés fertőjében magát istenítő önkény lelketlensége és gyávasága kárhoztatta. Diadalmaskodott a mulandóságon, minek a vele megáldott lelkek porhüvelyé a természet megmásíthatatlan törvényeinél fogva alá van vetve.

Halleluja!

At lehetett verni a sziveket, melyeknek lángoló lelkesedése megolvasztotta sorvasztó bilincseit; el lehetett némitani a szózatot nyelveket, melyek szivből szivbe átömlesztették lelkesítő malasztját; meg lehetett bénítani a hős karokat, melyek halálontó harcokba szálltak érette; dicső apostolainak lelke elszállhatott, teste porrá málhatott: magát az igazságot, melyért lelkesedtek, melyet hirdettek, melyért küzdöttek, melyért éltek-haltak, meg nem feszíthette az előre nem látó, időleges diadala mámorában kábán tobzó nyers hatalom. Ime diadallal vonul be a szabadság- és hazaszeretet igazsága az apostoloknak, a hősöknek immár másfél évszáz óta idegenben porladó hamvaival.

Halleluja!

A robogó vonat a szabadság félistencinek: a kuruc királynak, a munkácsi vár nagy asszonyának, a mi nagy urunknak, a legnagyobbak, a hazáért és a szabadságért mindent áldozó vezérlő fejedelemnek és vitéz bajtársainak szent hamvaival nem a sötét

enyészet gyászát, hanem az igazság feltámadásának és örök életének mennyei fényességét hozza magával. Azt dübörgi végig az ország egyik határától a másikig: a hazáért és a szabadságért élni és küzdeni nem bűn, hanem kötelesség; a hazáért és a szabadságért számkivetést és halált szenvedni nem gyalázat,

hanem megdicsőülés. A paloták és kunyhók ormaira tűzött nemzeti színű lobogók nem egy ország gyászát, hanem egy nemzet örömét lengetik eléjük. Örömtüzek gyulnak az ország síkjain és magaslatain, a nemzet nagyjainak és kicsinyeinek lelkében-szemében. A harangok érengyelvényben, a tarackok vastorkából s a nemzet dalosainak élő ajakáról nem búgó siralom, hanem zengő hozsánna és halleluja köszönti érkezésüket.

Halleluja!

Hazám fiai, magyarok! Abban a pillanatban, mikor a bujdosók hamvait hozó vonat átrobog a magyar haza határán, buzduljon fel lelkünk nemzeti szabadságunk e drága ereklyéinek tiszteletére. Minden magyar hajlék változzék át abban a pillanatban a

szabadság és a kegyelet szentegyházává. Apák és anyák, fiúk és leányok térdre borulva adjanak hálát a magyarok istenének, hogy a megpróbáltatások nehéz korszakaiban hazánk és szabadságunk oltalmára Tököli Imrét, Zrínyi Ilonát és Rákóczy Ferencet adott a magyar nemzetnek hős vezérekül a sanyargatott jelenben s lelkesítő példaképekül a vigasztalan jövőben. S tegyünk szent fogadást e meghatározó pillanatban, hogy ha már szabadságunknak Tököli Imrévé, Zrínyi Ilonáivá és Rákóczy Ferencévé

nem is válhatunk, legalább hozzájuk méltókká akarjuk avatni magunkat is, ivadékainkat is a haza és a szabadság önzéstelen s áldozatra kész szeretetében. Ezzel a szent fogadással köszöntse minden magyar hajlék a hazatérő szent hamvakat.

Halleluja!

S ti szent hamvak! Valamint a szentlélek lángnyelve megihlette az isteni mester egyszerű tanítványainak lelkét s felkészítette őket csodálatos erejével a nagy küldetésre, a szeretet üdvözítő igéinek hirdetésére az egész világ népei közt: a hazaérkezéstekben diadalt ülő igazság erejével magasztosítottok fel ti is mindnyájunknak szívét az önfeláldozó haza- és szabadság-szeretetre s készítsétek fel lelkünket az érettük való apostoloskodásra és vértanuságra mindenha és mindenhol. Adjon porotok e földnek, melyet élve vérrel áztattatok s melybe másfél százéves számkivetés után pihenni visszatértetek, olyan igéző hatalmat, hogy aki rajta él, nyelv- és nemzetiségkülönbség nélkül igazán szeresse s minden fiának összefogó szeretete végre visszavívja, miért annyit vérezett s vele együtt véreztetek ti is, a teljes függetlenséget és szabadságot.

Hozsánna! Halleluja!

Rákóczy itthon.

Itta: FORGÁCS ENDRE.

Őszi idő mindent szürkére árnyal,
A föld díszre hervadva hull, enyész.
Mégis lelkünk most fenn, magasra szárnyal,
Csordultig a szív, ünnepelni kész.
Bár sárga lomb hulldogál már halomra,
Mégis mintha tavasz következik,
Oly ragyogás árad szerte a Honra:
Rákóczy jön, szent hamva érkezik.
Orsovánál hogy magyar földre lépett,
Az éjszaka sötét sátra alatt
Letérdelve imádkoznak a népek,
Merre a dübörgő vonat halad.
Fáklyafény rezg a távol messzeségből.
A honi föld Kassáig úgy figyel.
Alant zibongás terjed s fönt az égből
Az Isten néz le csillag szemével.
Imára ajkak! Hódolatra szívek!
Oltár legyen most az egész Haza!
Szent vértanúink: a nagyok, a hívek
Kétszáz év múltán most jönnek haza.
Kuruc vitézek, kik alusztok mélyen
Szerte e Hon téerein valahol,
Nektek e nap föltámadást regéljen;
Keljen ki a holt is a föld alól!

Itt van. — Szívünkben tesszük ravatalra —

— A legeszményibb szabadsághős pora.

Ki kétszáz év előtt szállt viadalra,

Mikor hullt ránk csapások zápora

„Recrudescunt vulnera“! hát kiújult

Sok régi seb fájón, keserevesen.

Vad, bécsi kéz szabadságunk után nyúlt

S Caraffa kóhérolt Eperjesen.

Az alkotmányt mely sírba eltemették,

A nép aggódva vett lélegzetet.

Bécsben azon voltak, hogyan tehetnék

Rabbá, koldussá ezt a nemzetet.

Rabló hadak országunkba berontva,

A szenvedés már föl az égig ért.

Így lett Rákóczy zászlója kibontva

Szabadságért, hazáért és hitért.

S hősök támadtak; szép, kuruc vitézek,

Kiknek nyomán dicsőség áradott.

Ellenével a nemzet szembe nézett.

A zsarnok-düh fehérre sápadott.

De árulás hoz ránk mindig kudarcot,

Ha nagy olykor erőre ébredünk.

Elvesztjük Béccsel szemben a harcot.

Négysszáz év óta Bécs átkunk nekünk.

Ő is, — a hősöknek díszé, virága —

(Hej, szomorú a majtényi mező!)

Így bukott el; égbe borult világa.

A tény lelket tép s szívet sebező.

Szép álmai, reménye ködbe foszló.

Ki fejedelmi biborban született,

Látta búsulni Jenikő, Rodostó,

Idegen földnek bujdosója lett.

*Hát hasztalan szállott volna a síkra?!
Híjába volt a nyolc évi tusa?!
Honszeretet, ez a menybéli szikra
Hiába volt kurucok virtusa??!
Óh nem! . . . Ő bár feláldozta személyét,
Arany, jó szíve elveszté magát;
De megmenté a szabadság eszméjét,
A Haza legfőbb erkölcsi javát.*

Oh honfiak, boruljunk le előtte!

Hamvainál zöldül reménytelés.

Elmult idő mérges nyilat kilötte,

Dicsőülés ez és nem temetés.

Arról ismernek világszerte minket,

Hogy új öröm válik nálunk a gyászból.

Így hordjuk haza drága szentjeinket.

Két Turinből, kit Nagy-Törökországból.

És elrakjuk e honi föld porába,

Hiába néz görbén a hatalom.

Becsük csak nő martírjaink sorába!

Hisz a Rákóczy név már fogalom.

Jön még idő, mely megérti, megadja

E nemzetnek megcsúfolt igazát.

Rákóczy név: eszme; értsünk alatta,

Szabad, hatalmas és boldog Hazát.

Zúgjon a harang, lobogó lobogjon,

Amerre a szent öröm medret ás.

Lélek hervüljön, magyar szív dobogjon.

Nincs temetés most, de feltámadás.

Tárogató zengjen e honban végig,

Mint zengett kétszáz évvel ezelőtt.

Áldozatunk lángja csapjon fel égig.

Rákóczy él, Rákóczy hazajött!!!

A bujdosók hamvainak hazahozatala és Bács-Bodrog vármegye.

Rákóczy hazatér . . .

Vele együtt haza jönnek családjának néhány tagja, s főbbjei a hazátlan bujdosóknak, kik hűségesen osztozkodtak vele a száműzetés keserűségeiben.

A magyar nemzet haza hozza a bujdosók hamvait, hogy hosszú hányattatás után végre örök nyugalmat leljenek az édes haza földében.

A visszatérő halottak a halálozás sorrendjében a következők:

Zrinyi Ilona, II. Rákóczy Ferenc édes anyja. Meghalt 1703. februárius 18-án, Nikomediában (Kisázsia), második férjével: Thököly Imrével töltött száműzetésben. Eltemették Konstantinápolyban, a lazaristák galatai kolostorában.

Thököly Imre, Felső-Magyarország és Erdély fejedelme. Meghalt 1705. szeptember 13-án, Nikomediában (Izmid) s ugyanott temették el az új örmény temetőben.

Gróf Eszterházy Antal, Rákóczy tábornagya. Meghalt 1722. augusztus 10-én, Rodostóban; eltemették az ottani görög templom sírboltjában.

Gróf Beresényi Miklósné gróf Csáky Krisztina. Meghalt Rodostóban, 1723. április 25-én. Eltemették Konstantinápolyban, Zrinyi Ilona mellé.

Gróf Beresényi Miklós, Rákóczy fővezére és fejedelmi helytartó. Meghalt Rodostóban, 1725. november 6-án. Az ottani görög templomban lön nyugóhelye.

II. Rákóczy Ferenc, Magyarország vezérlo- és Erdély választott fejedelme. Meghalt 1735. április 8-án, Rodostóban. Édes anyja mellé temették a galatai kolostorban.

Sibrik Miklós, Rákóczy főudvarmestere. Meghalt 1735. október 7-én, Rodostóban. Az ottani görög templomban helyezték nyugalomba.

Rákóczy József herceg, a fejedelem idősebb fia.¹⁾ Meghalt 1738-ban, a bolgárországi Cernavodán. Atyja mellé temették a galatai Saint-Benoit egyházban.

. . . A jó Mikes Kelemen, Rákóczy-nak kedvelt főkamaraasa, hűséges bujdosó társa, aki oly „igen szerette az öreg fejedelmet“, s Törökországi Levelei ben „édeskeserves“ emléket hagyta ránk a bujdosóknak, — nem térhet vissza szerette hazájába . . . 1761. október 2-án halt meg Rodostóban. Az örmény temetőbe temették el. A holtakat később új temetőbe helyezték át. Mikes hamvai tehát örmény kalmárok csontjaival együtt közös sírba kerültek. Már most, haló poraiban is, igazán . . .

Egyedül hallgatja tenger mormolását,
Tenger habja fölött futó szél zúgását —
Egyedül, egyedül
A bujdosók közül
Nagy Törökországban! . . .

* * *

Több mint egy századig porladoztak már a drága halottak „idegen hazájukban“. . . Ki mert volna szót szólani a számkivetettek, a kiátkozottak hazahozatala ügyében? . . . A szívek legmélyén lappanghatott talán titkos óhajlás, de a „tehetetlen kor“-ban még mélyebben visszafojtódott a bizonytalanságtól: hol vannak a bujdosók sírjai?

¹⁾ Rákóczy György, a fejedelem kisebbik fia Franciaországban, St. Denisben halt meg. Ott is van eltemetve.

— Petőfi 1848-ban is azt mondja „hazánk szentjé”-ről, Rákóczyról:

Hamvainak elhozása végett
Elzarándokolnánk szívesen,
De hol tettek le a földbe téged,
Hol sírod? nem tudja senki sem!

Csak „midőn Magyarország a szabadságának és önálló államiságának új korszakát élvezni kezdi”, csak 1873-ban tört ki a visszafojtott, titkos óhajlás nyíltan hangzó akaratban.

Zemplén vármegye, II. Rákóczy Ferencnek, s a „XIX. század Rákóczyjának”: Kossuth Lajosnak szülőföldre adott hangot a nemzet kívánságának. Sátoralja-Ujhelyen, 1873. évi március hó 8-án tartott bizottsági közgyűléséből lelkes hangú fölriratot intézett a képviselőházhoz Rákóczy porainak hazahozatala ügyében.

Nagytekintetű képviselőház!

Tekintve, hogy egy nemzet jövőjének legbiztosabb záloga az, ha a mult iránti kegyelet szívéből ki nem halt és elhunyt nagyjai emléket erejétől telhetőleg megörökíteni nem késik.

Tekintve, hogy hazánk történetének azon korában, midőn a magyar nemzet szabadságáért s nemzeti lételéréért¹⁾ élet-halál harcot vívott: a szabadság egyik legnagyobb bajnoka, II. Rákóczy Ferenc tartá a zászlót kezében, mely alatt önzetlen hazaszeretettel küzdve, magát a haza örök hálójára érdemessé tevő ugyan; de egyszersmind az örök számkivetés sanyaru kenyerében osztozni kénytelen lett.

S tekintve, hogy hazánk ezen dicső nagy fiának még holt tetemei sem lehettek a haza szent földének általadhatók, s még a jelenkorban is, midőn Magyarország új korszakát a szabadságnak és önálló államiságnak élvezni kezdi, ama becses hamvak törökország földében, dicstelen elhagyatottságra kárhóztatvák.

Tisztelettel felkérjük a nagytekintetű képviselőházat, miszerint a miniszteriumot utasítani méltóztatnék: keressen módokat, hogy azon e hazára annyira becses porai nagy hazánkfia II. Rákóczy Ferencnek a porai Ferenc-szerzet templomából kivitettvén, ahhoz méltó ünnepélyességgel, a haza földjének általadassanak.

Tisztelettel maradtunk.

Sátoralja-Ujhelyben, 1873. évi március hó 8-án tartott bizottsági közgyűlésünkben. Zemplénvármegye közönsége.

Zemplén vármegye közönsége e fölriratát az összes törvényhatóságoknak, vármegyéknek és szab. kir. városoknak, — s így Bács-Bodrog vármegyének és bizonyára Zombor szab. kir. városnak is megküldötte hasonló értelmű fölrirattal való pártolás céljából.

Zemplén vármegye átirata így szól:

Tisztelt barátaink és rokonaink!

Honfiai s rokon érzettel tesszük általunk alatt a nagytekintetű képviselőházhoz intézett, II. Rákóczy Ferenc hamvainak a haza földébe leendő általtétele iránti feliratunkat, kikérvén töletek, hogy hason értelmű felirattal azt pártfogolni sziveskedjete.

Tisztelettel maradtunk testvéreitek és barátaitok.

Sátoralja-Ujhelyen, 1873. évi március 8-án tartott bizottsági közgyűlésünkben.

Zemplén vármegye közönsége.

Vármegyénk hazafias közönsége ez átiratot 1873. évi június hó 18-án tárgyalta, s

¹⁾ Az eredetiben hibásan: lételéréért.

a Zemplén vármegye határozata szellemében egyhangú határozatot hozott. A közgyűlési jegyzőkönyvnek erre vonatkozó része így szól:

„Egyezer nyolcszázhetvenharmadik évi június hó 18-án és folytatólag következő napon Bács-Bodrog t. e. megyék részéről Zombor sz. kir. városában Méltóságos Mártonfi Károly megyei főispán ur elnöklete alatt Lovászi Mihály alispán, Sándor Béla főjegyző stb.” — és több (fölsorolt) bizottsági tag jelenlétében megtartott közgyűlés jegyzőkönyvéből:

272. szám. Zemplén vármegye közönsége f. évi március hó 8-án 114. sz. a. kelt bizottsági határozata kapcsában közli II. Rákóczy Ferenc hamvainak a haza földére leendő általtétele iránt az országgyűlés képviselőházához intézett feliratát hason szellemű felirat által leendő pártfogolás végett.

Melynek folytán tekintve Zemplén megye fölriratában is hangsúlyzott ama örök igazságot, hogy egy nemzet szabadságának és jövőjének legbiztosabb záloga az, ha a mult iránti kegyelet szívéből ki nem halt és elhunyt nagyjai emléket, erejétől kitelhetőleg megörökíteni iparkodik, egyhangulag elhatározottat, miszerint II. Rákóczy Ferenc emez egyik legnagyobb szabadságharcosunk hamvainak a haza szent földébe leendő általtétele iránt az országgyűlés képviselőházához egy indokolt felterjesztés tétessék.

Vármegyénk fölriratát — sajnos — a levéltárban nem lehetett megtalálni.

Zombor szab. kir. városnak — Vukicsévits Péter polgármestersége idejéből — sem az 1873., sem az 1874. évi, külön magyar és szerb nyelven írott, jegyzőkönyveiben még csak nyoma sincs az általános nemzeti mozgalomnak. Pedig Zemplén vármegye bizonyára Zombor sz. kir. várost is megkereste „atyafiságos barátság”-gal, mint a többi törvényhatóságot. Hiszen azt látjuk, hogy „a Rákóczi név iránt a magyar szívekben élő kegyelet csakhamar országszerte nyilatkozott; a vármegyék és sz. kir. városok egymásután csatlakoztak Zemplén hazafias indítványához és irtanak fel pártolólag az országgyűléshez.” (Thaly K.)

Bihar vármegye — ugyanakkor, amikor Bács-Bodrog vármegye — 1873. június 18-án tárgyalta Zemplén hazafias indítványát s egy érdekes, megkapó részlettel toldotta meg. Biharnek a képviselőházhoz intézett fölrata némi kihagyással így szól:

Nagytekintetű országos képviselőház!

Második Rákóczy Ferenc személyében a legkiválóbb egyéni és honfiai tulajdonok, a haza iránti legtisztább önzéstelen szeretettel egyesítve levén, egyike volt hazánk legünnepelebb férfiainak: ki az idegen helyről felajánlott királyi koronát,¹⁾ a világi hatalom és fény ezen kápráztató jelképét is, — csakhogy minden lelki és anyagi erejét nemzete boldogítására szentelhesse, — önzéstelen honszerelmének alárendelvén — — — vére és vagyona feláldozásával küzdött a nemzeti önállóság és az eltiprással fenyegetett polgári jogok védelméért — — —

Azonban miután közelget az idő, midőn a magyar nemzet honalapítása és fennállásának ezredik évét éri el, — kétségtelen, hogy ezen nap az egész ország örömszájában országos intézkedés folytán fog megünnepeletni, — azon meggyőződésben, hogy miután ezen országos ünnepély különben is hazánkat érdeklő nagyobb történelmi emlékekkel leendő

¹⁾ A lengyel koronát.

összekötve, úgy a hazaszállíttatni óhajtott földi maradványok emlékünnepevényének emelése céljából, mint azon eszme kapcsolat alkalmosságából, hogy ezen magyar származású üldözött fejedelem dicső emlékének nyújtandó nemzeti hála, a honalapítás nagy művét befejező Árpád első magyar fejedelem emlékére tartandó ünnepély alkalmakor nyerjen fogantat, — kívánatosb, ha II-ik Rákóczy Ferenc hamvainak a haza földébe leendő elszállítása azon időben történend meg.

Kelt Nagyváradon, 1873-ik évi június hó 18-án tartott bizotts. rendes közgyűlésünkben.

Bihar vármegye közönségétől.¹⁾

Széles e hazában örülhetett-e valaki méltóbban és igazabban e kegyelet, országos mozgalomnak, mint „Rákóczy történetírója”: Thaly Kálmán?

Mingyárt 1873. április 3-án a Magyar Történelmi Társulat gyűlésén, s másnap a lapok hasábjain azt az eszmét vetette föl, hogy „Rákóczy földi maradványai a dicső emlékü szabadsághős születésnapjának kétszázados évfordulójára: 1876-dik évi március 27-dikére szállíttassanak haza, gr. Beresényi Miklós és többi hiv. társainak hamvaival együtt; e napon rendeztessék tiszteletükre országos emlékünnepe, továbbá az 1715-ik évi 49-ik törvényeknek a most megnevezettekre és számkivetett társaikra vonatkozó része decretáltassék helytelennek és érvénytelennek, s ellenkezőleg Rákóczy, Beresényi és követőik érdemei iktattassanak törvénybe a hálás haza által.”²⁾

— Ime, az utóbbi kivételével, Thaly Kálmán eszméi valósultak meg, nem ugyan Rákóczy születésének kétszázados, sem a honalapítás ezredes évfordulóján, hanem a mostani ünnepnapokban!

Az 1873-iki országgyűlés már határozatot hozott a bujdosók hamvainak hazahozatala ügyében. Szlávay József akkori miniszterelnök ki is jelentette, hogy foglalkozik vele, s nem szándéka elodázní.

Megindultak a diplomáciai tárgyalások. De úgy látszik: akkor még az ő felsége elődeire „hosszu századokon át súlyosan nehezedett ellentéteket és félreértéseket” nem tekintették „egy rég letűnt korszak történelmi emlékei”-nek, mert 1878-ban Thaly Kálmán parlamenti felszólalására Tisza Kálmán miniszterelnök is azt válaszolta: „Az ügy ninesen abban a stádiumban, hogy a hamvak hazaszállítása iránt intézkedni lehetne, mivel még az is kérdés: egyáltalán megvan-nak-e azok? Mindenekelőtt ezt kell konstatálni.”

„Meggyőződtem — mondta Thaly Kálmán — hogyha ezt én nem konstatálom: nem konstatálja senki. Eltökélém tehát magamban erősen, hogy amit kormányelnökség s nagykövetség a rendelkezésökre álló hatalmas módokkal nem tudnak vagy nem akarnak elérni: megvalósítom én, a magánember, az egyszerű képviselő, a hatalmamban álló egyetlen eszközzel: a Rákóczi-kor iránti lelkesedés akaraterejével.”

És megvalósította.

1889-ben kétségtelen bizonyossággal megállapította Rákóczi hamvainak meglételét. Kutatásainak eredményét azonban csak 1892-

¹⁾ E fölrirat is megvan vármegyénk levéltárában.

²⁾ Ez s még néhány adat a Rákóczy-kor e nagy-névű történetbúvárának: Rákóczy-emlékek Törökországban és II. Rákóczy Ferenc fejedelem hamvainak föltalálása c. művéből.

ben tehette közzé. Azóta is még 14 esztendőnek kellett leperegni, míg az ige testté lön.

Wekerle Sándor, első miniszterelnöksége idején, már szintén foglalkozott a halmvak hazaszállításának tervével; míg végre Tisza István miniszterelnöksége alatt, 1904. április 18-iki elhatározásával öfelsége hozzájárult a nemzetnek ismételtén kifejezett óhajához.

A terv végrehajtása, a fenségesen megnyilatkozó nemzeti kegyelet ünnepének keretében, a mai kormány érdeme.

De a legnagyobb érdem mindenképp Rákóczi történetírójára: Thaly Kálmáné.

Azt a rá nézve bizonyára kifejezhetlen értékű jutalmat, hogy életének legszentebb célját elérhette, növelje a magyar nemzet hála-köszönete és soha el nem muló elismerése.

Trencsény Károly.

Búcsufia.

(Fiam talizmánja.)

Hozsannára fordult végre

A „kesergő“ ének:

Hozsanna zeng a kurucok

Nagy fejedelmének;

Búcsu van ma hegyen-völgyön . . .

Fiam meg is kérdi,

Hogy miféle búcsufiát

Veszek én majd néki?

„Itt van már a búcsufia:

Nézd ezt a szent képet!

Hajadonfő' hajts ez előtt

Mindenkoron térdet;

Gyújtson a te kis szivedben

Nagyratörő lángot . . .

Rákóczynak arcképe ez . . .

Legyen — talizmánod.“

Gubitzka Kálmán.

Hontalanság és hazátlanság.

Irtá: PROKÓPY IMRE.

Haza hozzák nagy Rákóczyt és hűségese társait, miután az, a mi bennük mulandó volt, majdnem 200 évig idegen földben talált nyugalmat s visszatér közénk a labancverő Thököly is szerelmes párjával, a nagyszonyok nagyszonyával: Zrinyi Ilonával.

Éltükben mindkét fejedelem kivált-ságos, istenadta ember, a nagy ország-alapítók, az igazi nemzetfentartók hősi fajtájából, kiknek neve egy-egy fényes korszakot jelent nemcsak a mi árva népünk, de talán az emberiség történetében is. Vala azonban egy szörnyű, megbocsáthatatlan bűnük, az, hogy mindenüket a hazának szentelték s hogy nem a hatalom, nem a rút önzés, az egyéni érdek, hanem egyes egyedül a közjó és a szabadság oltárán gyújtottak áldozati tüzet. Ez irtózatoss vétek miatt a leigázott, a megpuhult és elkorcsosodott nemzet, mikor osztozkodásra került vala a sor, kidobta nem rég pajzsra emelt vezéreit a maga testéből és gaz árulókként számúzta őket a haza

határaiból. Hontalanná tette azokat, a kik elég merészek voltak az új honfoglalást megkísérelni. Mert akkoron hontalanság volt a legeszményibb, a legtisztább hazafiság bére.

Most más a dolgok rendje. Ma a hontalanság szomorú árnyékában azok húzódnak meg, akiket még mindig függő sorban levő hazájuk édes gyermekeiként akarna keblére ölelni, de akik e szerető ölelés elül elvakultan a nemzetköziség karjaiba vetik magukat.

Nemzetközieseknek vallják magukat egy oly országnak a fiai, mely még most is a nemzeti kialakulásért, a nemzeti állam megteremtéséért küzd. Folyton több meg több jogot követelnek az édes anyától azok, akik vele szemben a leg-
elemibb köteleességek teljesítését is megtagadják. Goethe módjára világpolgároknak képzelik és hirdetik magukat olyanok, kik egyszerű, megbízható honpolgárok sem tudnak lenni.

Hiába, nagyot fordult a világ. Akkor a haza leghűségesebb fiai a hontalanság keserű kenyerét ették, most pedig a hazát megtagadók, a nemzeti közérzuletből kivetkőzöttek vörös serege a magyar föld aranykalászaiból táplálkozik. Pedig amazok ideális hontalansága, könnyfakasztó bujdosása honmentő tett vala, melyet a Krisztusi nagysággal viselt mártírium örök dicsfénye övez, míg emezek hazátlansága államfelforgató, nemzetrontó cselekedet, melyet nem ugyan a köz, de annál inkább bizonyos egyéni és osztályérdekek céljaira pompásan lehet kamatoztatni.

Vajjon látják-e a modern hazátlanok a keltő közt tátongó űrt? Ha elzárandokolnának a Márványtenger partjaira, ahonnan most 6 koporsó tér haza az édes anyaföldre, talán megértenék a hullámok mormolásából a hontalanság üdvét és a hazátlanság szégyenét.

Dicsőség a nagy hontalanoknak, szánalom és megtérés a törpe hazátlanoknak!

Rákóczy jön.

Kööttem gyászos hervadás van,

Hulló levél zivrog, zörög, —

A múlt idők meséi szállnak

A sárga, holt avar fölött . . .

Minden levélen tenger bánat,

Minden fűszálon pusztulás . . .

Sötét felhők között bujkálva

Sohaj, hulló köny, semmi más.

De mégis! — mintha messze, távol

Valami fény gyúlt volna ki,

S nyomán Rákóczy-harsonával

Jönnék a hősök ezrei . . .

A tárogató bővös hangon

Riadva zúg a légen át,

S a régi nótával köszönti

Az árva, elhagyott hazát.

És jön Rákóczy. — Könnyes szemmel

Tekint körül a béreken:

„Ez hát az én sokszor feltámadt,

Az én szép, büszke nemzetem?“

„Nem ez! — Megvetve bár az ágyam,

Én most se, most se nyughatom . . .

— Szórjátok szét a levegőben

Rodostón elhamvadt porom!“

„Szórjátok szét! — ne legyen többé

Szabad honban rabgondolat

S ha tenni kell, — csak „rajta, rajta!“

Hol van, adjátok kardomat!“

„Haza jött a kuruc vezér már,

Pusztuljon a labanc hada!

Én nem haltam meg, most is élek:

Pro libertate et patria!“

„Dobogtassák meg paripáink

A földet és a — sziveket . . .

Szegényt ölelje át a gazdag,

Önzést legyőzzön szeretet . . .“

„Megannyian egy jó anyának:

Hazánknak vagyunk gyermekü;

Az anyját sem szereti az, ki

Testvérét nem szeretheti!“

„S te, akit más nyelv ringatott el:

Magyar föld nyújtja kenyered!

Közös istent kell, hogy imádjunk:

Mire egy a — Hazaszeretet!“

— És áll Rákóczy fejedelmünk,

Körültekint a béreken:

„Ilyen legyen az én feltámadt,

Az én szép, büszke nemzetem!“

„S akkor e drága honi földben

Oly édes lesz a nyugalom . . .

— Szórjátok szét a levegőben

Rodostón elhamvadt porom!“

Dr. Radványiné Rullkay Emma.

II. Rákóczy Ferenc sirjánál.*)

(Konstantinápoly.)

Irtá: VÉRTESI KÁROLY.

Megvalósítva szándékunkat, a másik kegyeletos tényünk az volt, hogy a keserű-édes emlékek megújításával megkoszorúztuk II Rákóczy Ferenc, sárosszegyei főispán, Erdély és Magyarország fenséges fejedelmének a babéros sirját a francia lazaristák kolostorának s Benoit-templomában, Galatában. Népének, korának, ő neki magának, sasróptű lelkének életeleme volt a szabadság. A hazaszeretet őstüze égett szívében. Uralkodott a magyar szíveken, magának a szíve szinarany volt Szíve, magyarságának oltártüzében égett, mégis mint a magyar haza szabadságának a hajótöröttje került a bátrak bátra, Törökországba, hova utána,

*) Ezt a cikket, mint aktuálisat, Vértesi Károly „Konstantinápoly“ című könyvének „Magyar emlékek Konstantinápolyban“ felirású fejezetéből vettük. Szerző 1887. évben utazott a Keleten, Egyiptomban, Palesztinában, Török- és Görögországban egy nagyobb magyar társasággal, amely alkalommal a Keleten utazó magyarok Konstantinápolyban megkoszorúzták II. Rákóczy Ferenc sirját, melyből most kerülnek haza, az anyaföldre a drága hamvak. Szerk.

mikor elült a harcvihar, a megtépett kurucok közül annyian követték legjobbjaink, a szabadság ügyében bujdosó daliák, akik azelőtt ott-hon, a tárogató édes-bus dallamaira hallgattak, vitézül harcoltak. A nagy Napoleon, Franciaország legelső katonája ismerte el, hogy a magyar huszár a világ első katonája.

Letett koszorunk széles selyemszalagján a magyar színek, az idegen földön sokáig dobogtassák meg a magyar szíveket, akik felkeresik a drága hamvak sirkamaráját, mert miként a léptektől naponta kopó kőlap felírás a fejedelmi címer alatt mondja: „Hic requiescit Franciscus II Rákóczy, Dei gratia electus Transylvaniae princeps, partium Regni Hungariae dominus et siculorum comes.“

Szívem összeszorult és Kőlcsey szerint: „saját érzéseimben vonultam vissza.“

Egy puritán egyszerűségű, csupa szíveség páter, szerzetesi pongyolában, sziszegő franciásan olvassa a latin írást s az értelmét kifejtéséhez fog. Elegetdtük neki, mi is értettünk a dologhoz.

A sirirat lapidaris stílusban megemlíti továbbá, hogy hazájától elszakadva, börtönre verve, számkivetve, sok viszontagságon keresztül menve, itt tért az anyaföldre nyugodni az üdv MDCCLXXXV. esztendejében április 8-án, 59 éves korában. II. Rákóczy 1735. július 6. óta nyugszik itt, a templom jobb oldalhájó Mária oltárának dobogója előtt. Az oltári szentséges közeli főoltár előtt függő ezüst lámpában az örök világosság. Az istenek tiszteletére így égett a Veszta szüzek oltárán a kialudhatlan örök tűz.

II. Rákóczy Ferenc talajba helyezett emléke mellett van az édes anyjának, Zrinyi Ilonának, Zrinyi Péter gróf és Frangepán Katalin gyermekének, Thökölyi Imrénének (a második férje után) falba illesztett sirirata. Neki is elég kimerítő, dicsőtő több sor van szentelve, melyek őt férfias lelkű asszonynak mondják, aki nemének és századának dicsősége volt. Siriratából ide jegyzek néhány sort: „Hic requiescit ab heroicis laboribus virilis animi mulier, sexus sui ac saeculi gloria, cel sissima domina Helena Zerinia, Zerinae atque Frangepaniae gentis decus ultimum, Thökölyi principis uxor, olim Rákóczy, utroque digna conjuge magnis apud chroatas Transyl. Hung. sículos milita titulis etc.“ Meghalt MDCCLXXXIII. esztendőben, élte 60. évében.

Itt porlanak a hazaszeretettől egykor olyan nagyon lángoló szívek, melyeket lelkesedés hevített

Mikor hozhatjuk meg büszkén a holt porokat?! Mélységesen szomorító, hogy az maig sem történt meg, pedig itthon kellene elhelyezni azokat, hogy a drága hamvakhoz záródokoljon a magyar, igazi hazaszeretetet tanulni. Ideje volna már mélyreható országos mozgalommal oda hatni, hogy megmozduljon ebben az irányban a magyar közvélemény. Addig is, míg meg lesz a hazában az emlék, legyen a mi szívünk az ő Pantheonja. Ez az ábrándos fejedelem, boldogságos családi életén kívül egy millió hold földet áldozott akkoriban a magyar szabadságért, kell hogy a szabad Magyarország is adjon egy sirüregre való földet esontjainak és szabad tért az emlékének felállításához.

Mikes legujabb levele.

Rodostó, 25 octob. 1906.

Édes néném, megbocsásson, hogy vagy másfélszáz esztendő óta nem írtam, pedig igen igen szükséges a kednek mondani valóm. Vegyük hát elő a pennát és tisztítsuk meg a penészes kalamárist, mert majd olyan hírt küldök kednek tenger habjain, a melyen mind a két füle megcsendül kednek — jó, hogy több füle nincs kettőnél.

Hála legyen istennek. Ha sokára is, de elérkezik az idő, hogy édes unruk és atyánk, fiával és anyjával megtérnek dicsőségesen Magyarországra. Tököli és Bercsényi úr is velük megyen. Már régen eljöttek volna, de csak az akarat áll mirajtuk, a tehetség pedig más. Eleget elmélkedhetnék az ember az ilyen változásokon, de azt kell meggondolnom, hogy levelet írok, nem könyvet. Azt is tudja ked, hogy a reménység igen szükséges az embernek és olyan szükséges, mint az eledel. Én is reménységgel táplálkozom, de most még nem követhetem unrukat. Nekünk itt kelleték maradni.

Tudja édes néném úgy szeretem már Rodostót, hogy el nem feledhetem Zágont, ámbár sohult úgy el nem ünhatja az ember magát, mint itt. Hogy pedig minden úgy töltsesse az időt, mint a mi unruk töltötte, arra az isten ajándéka kívántatik. Most már a tengerparton csak egymagunkban dohányozunk suhajtozással. A mi napjaink mind egyszínűek, semmi különözés nincsen közöttök. Ma olyan mint holnap, holnap is csak olyan lesz mint ma volt.

Mindenkor egyaránsú dolgokban foglalatokodunk, és mindenkor vonjuk magunk után hosszas bujdosásunkat, hogy időnkét hijában ne töltsük. És ha mi már ezután könyhullatással esszük is kenyérünket és olyanok vagyunk mint a nyáj pásztor nélkül, mégis lehetetlen kednek el nem árulnom szívbeli nagy örömünket, hogy édes unruk bujdosásának 28. octobrissal mindenidőkre vége szakad.

Micsoda szerencsés asszony is ked édes néném, hogy a fejedelmet hazaérkezésekor láthatja és ujjonghat az örvendezőkkel, mert hogy mégis győzedelmeskedett az igazság az ármánykodáson.

És ha mindezeket elmémbe megforgatom, talán májusnak is nevezhetném ezt a hónapot, olyan szép idők járnak — nagy magyarországra . . . de mindezekről legelső alkalmatossággal ked tudósítson engem bővséggel. Mert máskor is ha a ked leveleit olvasom, akkor sincsen szükségem a hegedűsre, hogy táncoljak; mert azt tudom, hogy másutt is úgy tartják, hogy egy kedv szerint írott levél jobb egy táncnál. Most pedig levele kedvemre való tudósítások nélkül bizonynyal nem fog szűkölködni.

Ismét elfelejtettem, hogy levelet írok és nem könyvet és hogy kednek semmi szükségem nincsen az én prédikálásomra, hogy levelét minél hamarább vehessem. Mert ked tudhatja, hogy itt most még nehezebb Zágón nélkül elleni. De minek előtte elvessem a pennát, arra kérem kedet, hogy a hozzám való szeretet meg ne fagyjon és vigyázzunk arra a drága egészségre. Édes néném jóéjtszakát.

Z. Mikes Kelemen.

A másolat hitelül: Dr. R-né R. E.

Rákóczy zászlója.

— Kurucdal. —

Szívárvány, szívárvány,
Be gyönyörű az ég határán!
De a szívem csak azt dobogja,
Gyönyörűbb a zászlónk lobogva.

Mi van rajt? mi van rajt?

Miért türünk érte ezer bajt?

„Szaladságért“ — írva ez van rajt,

Ezért türünk érte ezer bajt.

Hazánkat, hazánkat

Ezzel védjük, ha tör reánk had.

A szíveink csak ezt dobogják:

Érted élünk, halunk szabadság!

Köllösi István.

II. Rákóczy Ferenc szerelme.

Írta: KOHLMANN DEZSŐ dr.

Ott jártam a nyáron a Rajna vidékén, láttam a Rajna gyöngyét, a széptornyú Kölnnt és ámulva álltam a kölni dóm művészetihette csodája előtt. Körülte egy világváros dübörgő forgalma, odabenn a szentelt csarnokban mélységesen mély csend. A „Domschweizer“ biborköpenyében maga is megtestesült nyugalom, a magasztos helyen ajk se nyílik, szó se fakad és némán állunk a főoltár híres dómképe előtt, melyet még 1426-ban festett Lochner. Nekünk magyaroknak kétszeresen is emlékezetes hely.

Itt a főoltár előtt állt 1694. szeptember 26-án egy ifju pár; a kölni érsek tartotta áldó kezeit föléjük, nemes szívük hő sugallatával vágytak arra a nagy boldogságra, melyet az isteni gondviselés juttatott nekik. A 19 éves Rákóczy Ferenc volt a férfi és Charlotte Amelie hesseni hercegnő az arája. Mennyi bizalom, mennyi remény kapcsolódott e frigyhez, de mennyi kaján gyűlölet és ádáz rosszakarat igyekezett ezt megakadályozni.

Mintha előre tudta volna az a sötétben bujkáló bécsi politika, mily erős védő angyala lesz az a 16 éves gyenge virágszál egy nemzet utolsó reményének. Mintha a Kollonicsok átkos politikájának nemtelen eszközei már előre érezték volna annak a nemes hölgynek varázsos hatalmát. Már ott zsongott Rákóczy szívében az a mérhetlen szerelem és annak legszebb, legköltőibb megnyilatkozása, az a gyönyörű virágének, melyet a hagyomány magának a fejedelem tulajdonit. És már ott volt a védőangyal szívében az a tántoríthatlan hűség, mellyel férjét minden poklokra keresztül visszahozta, visszaadta a nemzetnek és ezért áldja még ma is emlékét a szegény árva, magyar nép, kit az ellenség folyton szagat és tép . . .

Mert mesebeli, a költői képzelet-szülte bonyodalmakhoz hasonló e frigy története. Pedig poros oklevelek foszló betűi, korhad krónikák száraz adatai valónak bizonyítják azt a meseszerűséget. Egy jól motivált tragikum sem adja az emberi szív történetének oly meglepő fordulatait, mint a fejedelem e frigyének igaz története.

Fakadt már a szerelem virága korábban is a fejedelmi ifju szívében. Sógorának, Aspremont grófnak, bécsi palotájában valami ábrándos ideális szerelem illeti meg az ifju szívet. Még nevét sem árulja el vallomásaiban annak az imádott nőnek — férjezett nő volt, — kihez a nemes, rajongó szerelem bámulatával emelte tekintetét. Sógora komoly

és böles szavai hozták vissza álomvilágából a nemes ifjut, eltűnt mint foszló kőd, mint reggeli harmat az az aranyszínű fátyol, mely szívére szállt. Aspremont gróf, császári tábornagy létere is, előrelátó intelmeivel tudatára hozta annak a fontos hivatásnak és történelmi szerepnek, melynek Rákóczy egyetlen reménye és most már maga a tábornagy intézi házasságát egy hozzá és fejedelmi családjához méltó hölgygyel. Madeleine, darmstadti hercegnő volt a kiválasztott, Eleonóra császárnénak. I. Lipót nejeinek közeli rokona.

És itt bontja meg újra az a hirhedt bécsi eselszövés a nemes gróf böles és előrelátó tervét. A bécsi udvar nagyon is jól ismerte a magyar nemzet közóhaját, tudta, hogy a nemzet minden szívdobbanása annak az ifjunak szól. Minden oly segítő momentumot tehát csirájában kell elfojtani, mely Rákóczy terveit elősegítené. Ha meg az ifju fejedelem a császári ház egy közeli rokonát venné nőül, bizonyos kimélettel tartoznának iránta, benne és vele nem fojthatnák el teljesen a magyar nemzet függetlenségi törekvéseit, melyeknek egyetlen reménye ép Rákóczy. Mikor tehát ez császári gyámjának bejelenti nősülési szándékát és beleegyezését akarja megnyerni, a császár jezsuita gyóntatója tanácsára erről mit sem szól, hanem világlátni küldi az ifju fejedelmet. És míg ez Olaszhon klasszikus földén a művészet ihletén nemesbül, addig itthon majdnem együgyü, de hatásos módon semmisítik meg a tervezett házasságot. A darmstadti hercegnőnek Bécsben holt hírét költik és Aspremont gróf — persze jóhiszenüleg — meleg részvétellel teli levélben tudósítja fejedelmi rokonát Rómában, hogy a darmstadti udvar mély fájdalommal adta hírül a bécsi császári háznak Rákóczy jegyesének hirtelen halálát. Viszont Eleonóra császárné a kellő gyászszal közli a darmstadti udvarral Rákóczy elhunytát. Két élő halott — örökre kiméletlenül elszakított szívek, egy nagyralátó terv: áldozatai a Kollonicsok lelketlen politikájának.

Nem költött dolgot irok, az egész rideg valóság, Thaly Kálmán összegyűjtött oklevelei és munkái adják mindenhez a legkomolyabb bizonyítékot.

Rákóczyt megrendíti ez a hír, mert minden politikai raison mellett, mely a házasságot tervezte, jegyesét szerette is. Sietve, mohó gyorsasággal, uttalan utakon egymaga siet haza, de őt is megtéveszti a cselszövők vakmerő cselekedete.

Vagy talán mégis jobb volt így; a kutató történetíró a tények száraz egymásutánjából állítja egybe a nemzetek sorsának szerinte pragmatikus folyamatát, mi azonban a nemzet életében hívő lélekkel a gondviselésnek is juttatunk szerepet, annak a gondviselésnek, mely annyi balszerencse közt és oly sok viszály után a nemzet létét megőrizte és irányította.

E gondviselés kezében az ember csak eszköz, nemes indulatok alkotta érzelmek meg a célszerűség szempontjából támadnak és jutnak érvényre. Mert újra az államraison sugalmazza azt a frigyet, melyet Gauden a mainzi választófejedelem bécsi residence kezdeményez ura megbízásából. Sarolta Amilia hercegisasszonyt szemelte ki nőül az ifju fejedelem számára. Hatalmas család bájos virága volt az ifju hercegnő, kinek ereiben ősi, magyar fejedelmi vér, az Árpádok vére folyt. Amint azt dr. Rehm Frigyes marburgi egyetemi tanár kimutatja a hercegnő magyar-

országi Szent Erzsébetnek, II. Endre király leányának volt egyenes leszármazottja. A tárgyalások már annyira haladtak, hogy a hesseni herceg szeptember havára ad találkozózt a háztűznézőbe induló Rákóczyznak.

Csak hogy addig ismét a bécsi körök kémkedő befolyását kellett távol tartani, amelyek bizonyára az elsőhöz hasonló szép eljárással most is meggyőzték volna Rákóczyt e nagy befolyású fejedelmi házzal való összeköttetésért. Alakoskodnia kellett a Rákóczyak büszke sarjának. Badeni grófhöz, a császár rajnamelléki hadseregének vezetőjéhez indul látszólag hadi tapasztalatok szerzése végett. Persze, hogy szívesen látta a császár az ifju fejedelem e loyális (!) ténykedését. Innen felfelé megy a Rajnán állítólag Vilmos királyhoz Flandriába és így ejti utba Kölnit. És itt történt az a történelmi híri háztűznézés. Vallomásaiban Rákóczy maga izzó szavakkal nyilatkozik arról a nagy hatásról, melylyel rá az ifju hercegnő szépsége, bája volt. „Elsősorban — írja a fejedelem — politikai szempontok vezéreltek, de ragadt ifju tüzem és jegyesem bája, nem kell tehát csodálkozni, hogy a válaszlással azonnal meg voltam elégedve.“ Maga a tavasz volt az a tündöklő kékszemű, aranyhaju, gyöngéd fehér és rózsás arcu, üde báju leányka, ki szellemes társalgásával is lebilincselte. Mi meg egész természetesen találjuk, hogy a büszke szépségű magyar fejedelmi ifju is lángra gyulasztotta a német hercegnő szívét. Hisz Rákóczy a férfi szépség mintaképe volt.

De most nem tudatta szándékát a bécsi udvarral, maga a fejedelmi ara atyja is belátta Rákóczy fejtegetéseiből annak előnyét, ha a császárt egy fait accompli elé állítják. Hamarosan, pár nap alatt szervezik az új pár udvartartását, szeptember 25-én írják alá a házassági szerződést és 26-án a kölni dóm főoltára előtt a kölni érsek emeli áldó kezeit az ifju pár fölé . . .

Fiatalságában az első ürömesöppet újra a bécsi udvar régi cselszövénye hullatja. A hesseni udvar ugyanis utólag tudósítja a fejedelmi udvarokat — természetesen a darmstadti udvart is — a megtörtént házasságról és e hír eljut a bécsi udvar által holtnak nyilvánított Madelaine hercegnőhöz, Rákóczy első jegyeséhez is.

Mily lelki vihart támaszthatott e hír! Keserves levélben — mely az ifju férjet Frankfurtban éri — tárja fel panaszát és a lovagias Rákóczy, az ifju férj egy mentő szót sem talál, de nem is találhat. Aspremont intézi az ügyet, az ő tudakozódásai nyujtanak felvilágosítást, mely szerint a holtta nyilvánítás hirhedt tervének számai egyenesen a császárnéhoz visznek el.

Ez sem költött dolog, ez is történelmi adat, ezt is Thaly bizonyítja!

Innen aztán boldog az ifju pár egészen — Bécsig. Ott ugyanis szobafogságra itéli Rákóczyt a császár, mert kiskoru létere beleegyezése nélkül nősült. Arról az oklevélről, mely Rákóczyt nagykorúnak deklarálta és mely véletlenül Aspremont gróf kezei közt volt, állítólag megfedekezett a bécsi udvar.

1694. telén viszi aztán nejét hű magyarjai közé, kik szívükbe zárták azt a nagy asszonyt a hálás magyar szívébe, mely szenved és tűr, de sohasem felejt. Legendás bámulat, bámulatos legendák őrzik a nagy asszony emlékét, ki kivezeté urát a bécs-ujhelyi nehéz rabságból, ki mellett nem volt más bálványa urának és nemzetének és kinek nevét sem ejti ki hiába a magyar ajk.

Férje rendithetlen oltalmazója, nemének ragyogó disze, nemzetének diésült alakja, ki egy vesződséges élet után 1722-ben hal meg a chesmidyi kolostor magányában, egyedül, egyedül a bujdosók közül . . .

— Azon volnék, hogy nevének Nagy ünnepet szentelnének.“

II. Rákóczy Ferenc erdélyi fejedelemmé választása.

Erdély története a külön fejedelemség korában is szoros összefüggésben van a tulajdonképeni Magyarország történetével. Az erdélyi magyarság fejedelmeivel együtt mindig éber figyelemmel kísérte az anyaországi eseményeket, mert mindig táplálta magában azt a törekvést, hogy a két országrész egyesíttessék. Az anyaország szabadságában mindig a maga szabadságának biztosítékát látta s midőn amazt veszély fenyegette, mindig kész volt fegyvert fogni érte mint a Boesky, Bethlen és a Rákóczy Györgyök szabadságharcái bizonyítják.

Az egyesítés a Diploma Leopoldianum megalkotásával meg is történt, esakhogy nem volt benne köszönet. Mert a „német világ“ igazság helyett igazságtalansággal, erőszakkal és csalárdsággal uralkodott fölötté s ezzel rabolta meg rövid idő alatt az erdélyiek jogait, szabadságát s tette magát olyan gyűlöletessé, hogy amint egy kuruckori röpirat mondja „nincsen olyan erdélyi ember, aki hallható szóval és teljes szívevel ne gyűlölné az ausztriai igazgatást.“ Természetes tehát, hogy midőn II. Rákóczy Ferenc az anyaország felszabadítására fegyvert fogott „ez országnak is szíve a méltóságos fejedelemhez vonzódott“ s arra törekedett, hogy a rabságból magát is kiszabadítsa.

Alig, hogy hire ment Erdélybe a kuruck fegyverfogásának, máris sokan csatlakoztak a mozgalomhoz, különösen a székelyek és a kisebb nemések közül. Az első csatlakozók azonban, egyesülvén lelkükben az elnyomott keserűség a közeli szabadság reménységével, oly léktelenül raboltak, hogy egyszerű vezetőik meg sem kísérelték a veszedelmessé váló forrongást az erők egyesítésével céltudatos reformmozgalommá nemesíteni.

E kötelesség az elfogott erdélyi főurakra várt, kiket a felkelők Rákóczyhoz kísérték. Ezek között a legtehetségesebb gróf Pekri Lőrinc volt.

A felkelők Rákóczyhoz meneteléből világosan látszik, hogy belátták az erdélyi fejedelemség visszaállításának feltétlen szükségességét s hogy benne látták a gondviselészerű férfiut, ki hivatva van a magyar szabadság visszaállítására. Maga Rákóczy is azt tartotta, hogy „Erdélynek semmire sincs szüksége, csak egy jó fejedelemre.“ De ettől várták Erdélyország régi diésőséges állapotának visszaállítását az ausztriai ház korán kiábrándult párthivei is.

Pekri tehát csak a közóhaját fejezte ki, midőn a választást siettetette és Rákóczyt a fejedelemség elfogadására igyekezett rábírn.

Az Erdélyi urak — amint Rákóczy Emlekirataiban írja — éppen Pekri rábeszélésére „emlékiratot nyujtottak be nekem hazájok állapotáról, elmondván benne, mily rendtelenség uralkodik Erdélyben azon csapatok dulásai miatt, kik az én katonáimnak vallják magokat. Kérének hívjak össze országgyűlést fejedelem választásra, tudvalevő dolog lévén, hogy Apafi elárulá a fejedelemséget, midőn jogát a császárra szállítá.“

„Az urak tetszéséből nemes Torda, Kolos és Doboka vármegyék követeket küldének „1704 május 13-án Rákóczyhoz, Torda vármegye követe Szaniszló Zsigmond főbíró vezetése alatt. Ő adta elő az erdélyiek kívánságát a Solton tartózkodó Rákóczy előtt; nevezetesen, hogy szüntesse meg az országban eláradott rendetlenségeket s hívjon össze országgyűlést.

Rákóczy örömmel látta, hogy az erdélyiek „nem lesznek többül az ausztriai liga alatt“, de a neki felajánlott fejedelemséget nem fogadhatta el, hanem bőven kifejtette, hogy nincs érdekében a fejedelemség elfogadására s Thököly méltóságos személyét ajánlotta.

Az erdélyiek ebben egyelőre megnyugodtak, de az országgyűlés összehívásához ragaszkodtak s az azon való tanácskozás zavartalan lefolyásának biztosítása végett fejedelmi biztost is kértek.

Rákóczy — Emlékiratai szerint — gr. Pekri Lőrinc ajánlatára fejedelmi biztosul egy felvidéki lutheránus embert, Radvánszky Györgyöt küldötte be Erdélybe. Radvánszkyt azért, mert róla, — mint olyanról, kinek atyját Caraffa épen Thököly pártisága végeztette ki — bizton hitte, hogy mint a felvidéki lutheránusok vezérférfia, családi hagyományainál fogva is Thököly fejedelemsége érdekében fog működni.

Azzal bizta meg, hogy az országgyűlést nyissa meg, a propositiókat tárgyalassa, az erdélyi hadakat mustrálja meg s a bányák ügyeit tanulmányozza, de meghagyta neki, hogy „soha meg ne jelenjen a rendek gyűlésén“. Ezt azonban Radvánszky nem tartotta be, mert ő nemcsak a megnyitáznál, hanem a fejedelem választásánál is jelen volt. Melléje rendelte gr. Pekri Lőrincet és gr. Mikes Mihályt, mint az erdélyi törvényeket ismerő főurakat.

Rákóczy, hogy Radvánszky dolgát megkönnyítse, nyílt parancsot is adott ki, melyben elmondja, hogy „a nemes erdélyországi statusok előttünk tett alázatos supplicatiója“ szerint kiküldött biztosának kívánsága szerint mindenki segítségére legyen.

Az 1704. június 5-én kelt összehívó levélben — regalisban — kifejti Rákóczy a felkelők célját, hogy t. i. „nemzetséges régi dicsőséges boldogulásunknak állapotja nemes magyar és erdélyi országokban kívánatosan tündökölné, régi boldog emlékezetű királyok s fejedelmek törvényes szokások és rendtartások mind közönségesen mind magánosan magok régi jó folyamataikra visszaállíthatnának“ s midőn ezen cél eléréséhez közel jutottak, az erdélyi rendek kérték, hogy „a hadakozásnak alkalmatosságával következett rendetlenségek s egyéb a nemes ország közjává, boldogságát néző dolgok iránt is jó rendelés lehetne“.

Az országgyűlés összehívása tehát az erdélyi rendek kérelmére történt s a kurucok Apafi lemondását s az azóta kifejtett erdélyi kormányzást törvénytelennek tartották s így a rendek jussa az országgyűlés összehívása; a rendek pedig Rákóczy törekvését helyesnek ismervén el, őt kérik arra, hogy országgyűlést hívjon össze.

Az összehívó levél tapintatos hangja lerombolta a tehetetlen gubernium létjogát s megnyerte a kurucok mozgalmának annak ellenségeit is. Ennek tulajdonítható, hogy az ezer veszélyt nem tekintve oly sokan jelentek meg a gyűlésen.

Az összehívó levél elkészülte után Szaniszló Zsigmond és követérszai azonnal utnak indultak Soltról az országgyűlés színhelyére

Gyulafejevárra s gondoskodtak a meghívók szétküldéséről. Meghívták a megyéket, a székely és szász székeket, a districtusokat, a taxás városokat, tekintet nélkül azok pártállására, meg magát a kormányzót Bánffy Györgyöt is.

A gubernium 1704 június 24-én kelt rendeletében minden meghívottnak a megjelenést „minthogy senkinek is öfelségétől nem engedtetett ez hazában, hogy országgyűlést hirdethessen az guberniumon kívül“, tehát „gyűlésbe menni senki ne merészeljen, mert valaki elmegegyen, hitesse el magával, hogy publicitással mint öfelsége rebellise és minden jószága vagy confiscáltatik, vagy teljeséggel elpusztíttatik“.

A kurucok a tilalomból következtethették, hogy Rabutin tábornok mindent elkövet a gyűlés megakadályozására s azért seregeikkel mindenfelé portyáztak. A gyűlésre elmenni szándékozók ezt látván, nyugodtan és bátran gyülekeztek s a gubernium tilalmát nem respektálták. Az urak ugyan gyér számban jelentek meg, mert nagyrészüket Brassó és Szebenbe zárta Rabutin, de majdnem teljes számmal érkeztek be a megyék és a székek követei és külön is seregestől a székelyek.

Az országgyűlés július 7-én nyílt és alakult meg. Mindjárt az első napon Pekri azt az indítványt tette, hogy a rendek éljenek jogtalanul elvett szabad fejedelmválasztási jogukkal. Ez volt Erdélyben az alkotmányok s a rendi szabadságnak legfőbb biztosítója, mert a választandó fejedelmet szerződés által mindig meg lehetett kötni.

Július 8-án már megkezdődött a választás névszerinti szavazással. Nagy lelkesedés közepette „tódult a voks“ Rákóczyra, úgy hogy a rendek nehezen várván a szavazás „rend szerint való folyását“ kikiáltották „egy szájjal és szívvel Rákóczy méltóságos nevét.“ Azután ünnepélyesen fejedelmnek nyilvánították „proclamálták és inaugurálták.“

A választás ünnepélyes folyamata alatt sok embernek szemébe örömköny gyűlt, eszökbé jutván az új fejedelem „dicsőséges eleinek boldog emlékezetit“, mintha az a nap a néhány év óta tartó szenvedéseket örök időkre megszüntette volna.

A fejedelmet képviselő Radvánszky Jánost régi szokás szerint háromszor felemelték s a székelyek még másnap is tömegesen mentek Radvánszky szállására, hogy őt lássák s megtelt a város a bámuló parasztok ezreivel. Majd nagy ünnepélyt és Te Deumot tartván, áldomást ittak reá. Jul. 9-én pedig Radvánszky megvédte a rendeket.

A választás után Hadadi György személyében tutárt indítottak „ő felségéhez hirt tenni“, hogy „a fejedelmek székhelyén minden szokott szertartások megtartásával egyhangulag erdélyi fejedelmé választott.“ Ezenkívül még két követséget jelöltek ki; egyiket, hogy Rákóczyt a fejedelemség elfogadására felkérje (a követség vezetője gr. Lázár Ferenc volt), a másikat pedig az ő Erdélybe való „béhozzátására“ (Torockai István és gr. Mikes Mihály vezetése alatt).

A gyűlés további folyamán eltörölték a guberniumot s pecsétjét, valamint a Szebenben gyűlésező labanc rendek pecsétjét is megfosztották közhitelű erejétől. Majd a had- és adóügyet tárgyalták s bizonyos kihágások (excessusok) megvizsgálására bizottságot küldtek ki. Meghatározták, hogy kik kötelesek gyertyát fogni és hadat állítani. Tárgyaltak a labancok birtokügyeiről stb. Mindezt lázas sietséggel, mert a gyűlés csak öt napig tartott.

Július 13-án amint Radvánszky a fejedelmnek írott jelentésében mondja „Istennek hála szerencsésen véget ért; az egy, hogy a mai napon itt (Gyulafehérvárt) a külső városnak nagyobb része kiégett.“

Július 17-én „nemes Erdélyországnak három nemzetből álló statusa“ az országgyűlésen kelt levelében ünnepélyesen értesít mindenkit, hogy mivel Isten igájok könnyítésére Rákóczy fegyvere által mutatott utat, hogy „mind Istenükhöz, mind ő nagyságához való szeretetüket“ mutassák meg s a guberniumhoz semmiféle ügyben ne forduljanak.

Rákóczy elfogadván a fejedelemséget, már jul. 27-én megparancsolta Radvánszkyknak, hogy „az fejérvári házaknak miesoda fogyasztásai vadnak — megvizsgálván reparáltassék — hogy mikor magunk béme gyünk, mindeneket készen s jó dispositioval találhassunk.“

1704. augusztus 6-án a vármegyéket, 9-én a francia királyt, 28-án pedig a porosz királyt értesíti megválasztásáról.

Rákóczy azonban magyarországi dolgai miatt sokáig nem mehetett be Erdélybe a beiktatásra. Pedig az erdélyiek nagyon várták és sürgették bemenetelét. A közökhöz fejezi ki Szaniszló Zsigmond tordai főbíró naplója: „Együgyű féreghez hozzám nem illik az tanácsadás; de kegyes Urunknak Ő Nagyságának bejövetele az hazában olyan szükséges, mint a nagy sötétségben az szép napnak vagy gyertyának fénye etc. az hol hamarabb, édes nemzetünknek annál boldogabb.“

Rákóczy fejedelmé választásával az erdélyiek régi óhajta teljesült, visszanyerték régi szabadságukat, felszabadultak az ausztriai nyomás alól, mert hiszen — amint az 1707-iki marosvásárhelyi országgyűlés egyik törvény-cikkelye mondja: „Mi légyen oly hatalomnak birodalma alá esni, akit már eleve ellenségünknek lenni tapasztaltunk, például mutathatja az egész világ előtt ez országnak siralmas állapota, kit minekutána az ausztriai ház eleitől fogva való sok leshányása után rendes utakon magának nem tulajdoníthat, megvetette végre csalárd mesterségit annak elragadására.“

Ebből a siralmas állapotból reméltek megszabadulni az erdélyiek Rákóczy fejedelmé választásával.

Csetri Károly.

Beszéd Rákóczyról az iskolában.

Hadd zugjanak a harangok, szálljon szolozsmánk az égbe, allelujántól hangozzék a róna és a hegy, hisz száműzetéséből tért meg körünkbe a szabadság megtestesült igéje, utolsó nemzeti fejedelmünk, II. Rákóczy Ferenc. Lobogjon hát magasan honszerelmünk lángja, ne zavarja könnyű diadalmi útját, áldozunk áhitattal a haza oltáránál a honszerelm martírjának.

Az is volt valóban. Családja neve, egész lénye egybeforraszt a magyar szabadság fogalmával. Dédatyja, nagyatyja, I. s II. Rákóczy György, erdélyi fejedelmek, az alkotmányban gyökeredző vallásszabadság őrei s szüleitől I. Ferencről és Zrínyi Ilonától e szent tradíciókat örökölte Borsiban 1676. március 27-én született gyermekük, II. Rákóczy Ferenc s azokat meg is örízte.

Mostoha atyja, Thököly Imre csak fokozta honszerelmét, de egyuttal a bécsi udvar gyűlöletét is s midőn Munkácsesal Thököly ügye teljesen elveszett s Zrínyi Ilonának gyermekeivel együtt Bécsbe kellett költöznie, Lipót császárgyámi jogánál fogva mindent elkövetett, hogy Kollonics felügyelete alatt honától távol,

nemzetétől és anyanyelvétől elidegenítsék a nagyra hivatott ifjút.

Ámde a csehországi neuhausi jezsuita kolostor s a prágai egyetem nem ezt eredményezte. Igaz, hogy magyarul senkivel sem beszélhetett s csak anyjához és nénjéhez írott leveleiben használhatta ezt az édes nyelvet, de németül gyűlöletből meg nem tanult.

Kollonics gyűlölt gyámságától végre testvére, Julia és sógora, gróf Aspremont-Reckheim Guido hosszas fáradozása megszabadította s egyoldalú neveltetése hiányait pótolván, feleségül vette Károly hessen-rhein-felsi gróf leányát, Mária Amáliát.

Ez időtől kezdve otthon, birtokain tartózkodott, de itt is éreznie kellett a gyűlöletet. Várait biztosítékképpen német katonák szállották meg, akik épenséggel nem tisztelték földesúri jogait. Pusztá nevé bennük félelmet, a kiszarolt és az elnyomott magyar parasztság lelkében pedig reménységet támasztott. Benne látták a vezért, a megváltót, aki őket megszabadítja és az édes szabadságot visszaszerzi.

Ez vezérelte gr. Beresényi Miklós ungi főispánt is hozzá, aki mindjobban megérezte Rákóczyban azt a benne eddig csak sejtelemképpen élő gondolatot, hogy az ő hivatása, szerencsésen győzve, vagy szerencsétlenül bukva küzdeni a nemzet szabadságáért. — A külföld is neki szánta e szerepet. A spanyol örökösödési háború küszöbén XIV. Lajos összekötésbe lépett vele, azonban elárulva, ugyanabba a németújhegyi börtönbe zárták, a honnan 30 év előtt anyai nagyatyja, Zrinyi Péter a vépadra jutott.

Hűséges felesége utána ment, hogy kiszabadítsa. Egy Lehmann nevű százados megnyert tervének, akinek segítségével börtönéből megszökött s Lengyelországba menekült. Itt találkozott kebelbarátjával, Beresényivel s a francia királlyal ismét érintkezésbe léptek, elhatározva, hogy az időközben csakugyan kitört spanyol örökösödési háborút felhasználva, megkísérik Magyarország függetlenségének kivívását.

Ezalatt otthon csak rosszabbodott a nép helyzete. Keservesen panaszoznak az egykori dalok: „Tüzzel-vassal pusztul ország és határ“ s a jobbágyok elviselhetetlen helyzetükön segítettő, fellázadtak. Mihelyt pedig Rákóczynek Lengyelországban létéről értesültek, felkeresték, s vezérüknek felkérték. A helyzet kedvező voltáról meggyőződve, kibontotta „Pro Deo et libertate“ a zászlókat, mivel „szabadulásunknak oly bizonyos alkalmatosságát látta, hogyha most nem, soha többször hazánk szabadságát nem remélhetni.“

Megértette hívó szózatát a nemzet s ezrével tódult zászlai alá, hogy az édes szabadságot visszaszerezzék.

Harc harcot ért, küzdött a magyar önvéré ellen egymást fogyasztva. Bécsig felnyargaltak pusztító hadaik s „nemzetünknek dicsőséges vezéri, fényes csillagi“ halántékát sokszor körítette a harci babér, majd megletépte a forgandó szerencse kiméletlen keze. Rákóczy éjt-napot egygyé tett, hogy a hadi szerencse vagy a külpolitika kedvező alakulásának hatása alatt biztosítsa nemzetünk elrablott kincsét, szabadságát. Az ellenség a küzdő felek egyetértését iparkodott megzavarni, Rákóczyt birodalmi grófság kecségtető ígéréssel a „nemzetséges üggyől“ elvonni, fogóságban tartott feleségével reá hatni, Judáspénzzel híveit elesábitani; de sem a csalódások, szenvedések, esapások, sem a kecségtető ígéretek meg nem tántoríthatták, lelkének

liszta, önzetlen honszerelméhez nem férközhettek, mert nem önmagáért, hanem édes hazánkért harcolt s míg annak szabadságát külf hatalmak kezessége által biztosítva nem látta, nem nyugodott, le nem tette a fegyvert.

Fegyvereitől azonban mindjobban elfordult a hadi szerencse. A nemzet kimerült, árulást árulás, vereséget vereség követett. A nyolc esztendő hosszú harc még mindig nem hozta meg a kívánt sikert. József, az új király is mindjobban hajlott a békére s míg Rákóczy Lengyelországban járt, hogy idegen segítséggel új életre kelthesse a haldokló ügyet, vezére, Károlyi Sándor megkötötte a szatmári békét.

Bár személyét, összes ingó s ingatlan vagyonát biztosította a béke, sőt gyermekei visszaadását is kilátásba helyezték, ha három hét alatt hűségesköt tesz le, lemondott inkább javairól, elszakadt szeretett feleségétől és gyermekeitől s száműzetésbe ment, de férfiasan, híven kitartott elvei mellett, mert ő sohasem bízott abban, hogy amíg Magyarország a Haubsburg-ház alatt áll, valaha igazán bírassa jogait, szabadságát. Előbb Lengyelországba, majd — mivel itten bérelt gyilkosok fenyegették életét, — Franciaországba s Törökországba ment híveivel, hátha megvalósíthatná élete célját, szeretett hazája szabadságának kivívását. Bizott a jövőben, hogy még egyszer kibonthatja zászlaját s viszontláthatja ezt a szép hazát, amely függetlenségének kivívására szentelte életét.

Hiába tanácsolta neki párisi követe, Vetésy, hogy béküljön ki a császárral, mert „soha sem fogja fenséged ezt a kedves hazát látni, hanemha a bécsi udvar jóakarátának kapuján át“. Rákóczy azonban rendületlenül állott s a Fekete-tenger partján, Rodostóban halt meg 1753. április 8-án.

Amint hű követe mondá, úgy teljesedett. Uralkodónk kegyes elhatározása visszadta a nemzetnek a megszentelt hamvakat, hogy kétszáz esztendő múlva a késő unokák leróhassák hálás kegyeletük tartozását.

Állítsunk tehát szívünkbe oltárt emlékének, hadd lobogjon rajta hálánk tüzi lángja, hisz értünk áldozta fel életét, javait, boldogságát. Örizzük meg híven lelkünkben dicső emlékét s hősi példája adjon erőt a harcban, hogy méltó unokái lehessünk dicső eleinknek.

Dr. Závodszy Levente.

A Rákóczy-törvények.

Összehasonlítás kedvéért minden magyarázat nélkül álljon végül itt a két törvény, melyek közül az egyik a nagy fejedelmet árulónak, a haza ellenségének, az igazi szabadság felforgatójának és száműzöttnek nyilvánítja, a másik pedig a megbélyegző törvényt eltörli.

1715. 49. t. c.

Bünbocsánat a szatmári megegyezésben kitűzött határidőn belől hazatértek részére és száműzetése másoknak, kik erre a határidőre vissza nem tértek.

Ámbár az utolsó lázadás fejeit Rákóczyt és Beresényit s bármilyen rendű és rangu párthiveiket a szatmári megegyezés előtt összesen és egyenkint országgyűlésileg száműzték és száműzötteknek nyilvánították és jelentették ki:

1. §. Mindazonáltal minthogy ő császári királyi felsége az osztrák fejedelmeknek velük született jóságánál és kegyességénél fogva, nem tekintve sok milliónyi károsodását, egyedül a szivek egységének s az óhajtott béke

gyorsabb elérésének indítékából az ily száműzés szigorúságát ugyancsak a szatmári megegyezéssel mérsékelni méltóztatott (melyet ő legszentségebb császári királyi felsége legkegyelmesebb meghatalmazása alapján nagyméltóságú Pálffy János gróf ur, tábornagy s a vitézlő császári királyi katonaság magyarországi főparancsnoka s Dalmát-, Horvát- és Szlavonországok bánja, szokott erélyével s okos katonai bölcsességével s az ügyek intézésében szerzett ügyességével ő legszentségebb felségének teljes megalégedésére s minden pontjában és záradékában legkegyelmesebb jóváhagyásával szerencsésen létrehozott); s noha ezt a jóváhagyást ő legszentségebb felsége más legjóságosabb parancsaiban közzétenni méltóztatott, melyeknek tartalmánál fogva az említett vezéreknél és híveiknél összesen és egyenkint, nemcsak azoknak, kik azután és mindjárt akkor (visszatértek), hanem másoknak is, ha az említett szatmári megegyezés alkalmával kitűzött határidőig az ő királyi felségének tartozó hűségre és engedelmessegre visszatérnek, kegyelmesen általános bocsánatot adott s egyben életükre és javaikra nézve megkegyelmezést és minden kihágásukra, valamint az ő felségének s híveinek okozott károokra nézve örök feledést hirdetett:

2. §. Minthogy mégis a kitűzött határidőre s következőleg a közbocsánat és kegyelem elfogadására maga Rákóczy és Beresényi s még néhányan mások vissza nem tértek, sőt a szörnnyű felségsértés istentelen bűnében mind mostanig makacsul megmaradtak: ennél fogva mindazokat, kik a jelzett határidőre meg nem jelentek vagy a föntebbi módon vissza nem tértek s így jelenleg is távol vannak, előbb nevezett főnökeikkel s vezéreikkel együtt, mint törvényes királyuknak s a hazának nyilvános ellenségeit és mint árulókat s az igaz szabadság felforgatóit, a jelen határozat erejével összesen és egyenkint törvényesen száműzötteknek s az érdemelt törvényes büntetés rájuk szabása végett mindenütt üldözendőknek és elfogatandóknak, összes ingó és ingatlan javaikat pedig a királyi kincstár részére elkobzandóknak nyilvánítja és jelentik ki.

3. §. Akikkel való minden érintkezést és közlekedést az ország lakóinak összesen és egyenkint, felségsértés büntetése alatt, egyszerűen és egyenesen eltiltják.

(A további 4—5. §-ok a kegyelmet és közbocsánatot nyert alattvalókra nézve intézkednek.)

1906.

TÖRVÉNYJAVASLAT

II Rákóczy Ferencz és bujdosó társai hamvainak hazahozataláról.

Öfelsége attól az érzéstől áthatva, hogy az elődeire hosszú századokon át súlyosan nehezedett ellentétek és félreértések ma már egy végképp letűnt korszak történelmi emlékeit képezik, a nemzetnek ismételtlen kifejezett közóhajára, a király és nemzet kölcsönös bizalmának újabb zálogául II. Rákóczy Ferencz és bujdosó társai hamvainak hazaszállítását legkegyelmesebben elrendelvé

s az országgyűlés mindkét háza efelett érzett hálás örömet nyilvánítván, elhatározzatik, hogy

1. §. II. Rákóczy Ferencz és bujdosó társainak tetemei hazaszállítván, országos küldöttségek által ünnepélyesen a kassai székesegyházban, Thököly Imre tetemei pedig a késmárki ev. egyházban tétessenek örök nyugalomra.

2. §. Az 1715. évi XLIX. törvényeknek 2-ik és 3-ik szakaszai eltöröltetnek.

3. §. A II. Rákóczy Ferencz és bujdosó társai emlékének megörökítésére felállítandó emlékmű és a hazaszállítás költségeire ötszázötvenezer korona ajánlatik meg, amely az állami költségvetésben a miniszterelnökség átmeneti kiadásai közt számolandó el s a pénztári készletekből fedezendő.

4. §. Jelen törvény rendelkezései semmi nemü magánjogi következményekkel nem bírnak.

5. §. Ezen törvény végrehajtásával a miniszterelnök, a pénzügyminiszter és a vallás-és közoktatásügyi miniszter bizatnak meg.

Budapest, 1906. évi október hónap 19-én.

Dr. Wekerle Sándor s. k.,
m. kir. miniszterelnök.

INDOKOLÁS

a II. Rákóczy Ferencz és bujdosó társai hamvainak hazahozataláról szóló törvényjavaslathoz.

A nemzet többszörösen megnyilvánult közóhájának tett eleget Fölséges Urunk, midőn a király és nemzet közötti bizodalom újabb zálogául II. Rákóczy Ferencz és bujdosó társai hamvainak hazahozatalát elrendelni méltóztatott.

Ennek a nemés lelkületből eredő fejlődési elhatározásnak a folyamánya, hogy a nemzeti hősök emlékének kegyeletes ünneplése alkalmából azok a megbélyegző törvényrendelkezések is eltöröltessenek, amelyeket törvénykönyvünk s jelesül az 1715. évi XLIX. törvények 2-ik és 3-ik szakaszai tartalmaznak.

Ezt kívánja elérni a kormány jelen törvényjavaslat előterjesztésével, mely a nemzet közóhájának felelven meg, bővebb indokolást nem igényel.

Budapest, 1906. évi október 19-én.

Dr. Wekerle Sándor s. k.,
m. kir. miniszterelnök.

Cecilia-ünnepségek Kalocsán.

Jól esik, ha az ember a mindennapi élet disszonáns akkordjaiból kiszabadulva, magasabb s tisztább légkörbe emelkedhetik, ahonnan felüldülve és felfrissülve új erőt, új kedvet szívhat magába földi rögös útjára.

Erre alkalmat nyújtottak a kalocsai Cecilia-ünnepségek.

Az Országos Magyar Cecilia-Egyletet bizonyosan sokan nem ismerik a „Bácska“ olvasói közül.

Ez egyházi zene- s énekegyelet, melynek célja a modern egyházi zenét és éneket purifikálni és a régi klasszikus egyházi zenét az ugynevezett tradicionális chorálist vagy „musica sacra“-t a szentélybe visszahozni.

Az egyelet élén a zombori születésű, hírneves egyházi zenész, Bogisics Mihály esztergomi kanonok áll; alelnöke Majer Károly székesfehérvári kanonok. A vezérkar tagja: Kersch esztergomi, Glass pécsi, Járossy temesvári székesegyházi karnagyok; Tornyai és Gladits plébánosok a „musica sacra“ szakszerű mesterei, Meiszner budapesti zenész, Saagh az országos zenészet lapok és dr. Bundala a Cecilia-Egylet közlönyének szerkesztői.

A Cecilia Egylet október 17—18. tartotta meg Kalocsán VII. rendes közgyűlését, amelyre Városház-érsek meggyéjének összes kántorait meghívta és vendégeikül fogadta, kik közül körülbelül százan jelentek meg.

Az ünnepségek programmszerűleg teljes két napig tartottak. A program a korális ének és énekkarok előadásából állott. Az énekkarokból a többi közt kitűnt a gimnáziumi énekkar, melyről Bogisics elnök nagyon dicsé-

releg nyilatkozott midőn kijelentette, hogy ifjusági énekkart ily precizen, kivált nehéz egyházi énekeket énekelni még nem hallott.

Az ünnepség első napját toronyzene fejezte be Bogisics által átírt régi magyar énekeket adva elő.

A második napon este a kántorok testületileg felvonultak az érseki kastély elé és bucsuzóul az érsektől mint házigazdától elénekeltek a Himnuszot és a Szózatot. Megható volt hallani a csendes estén mint repült száz férfi torokból messze hallható hatalmas akkordokban a csillagos ég felé a két nemzeti ima-ének.

Ugy éreztük magunkat ez ünnepségek alatt mintha sasok szárnyai alatt a magas szférákban lebegnénk és ezek zenéjét hallanók... a honnan elbűvölve leszállván szinte furesán esik megint a mindennapi élet száraz utain járkálni.

Maison.

H i r e k.

Kinevezés. Fernbach Károly főispán Vidákovits János központi irnokot közigazgatási lajstromzóvá, — Grigorievits Bogdán rendszertit díjnokot, központi irnokká és Gauder Mihály ideiglenes díjnokot rendszertit díjnokká nevezte ki.

Kinevezés. Tóth István elhalálozása következtében megüresedett levéltári segédi állásra Fernbach Károly főispán Alföldy László vármegyei közigazgatási lajstromzót nevezte ki és szolgálatára a vármegyei tisztviselői ügyészséghez osztotta be.

Kinevezés. A pénzügyminiszter Bálint Béla vajdahunyadi adóhivatali gyakornokot a bajai adóhivatalhoz adótitkárrá nevezte ki.

Áthelyezés. Fernbach Károly főispán Falcione László központi gyakornokot tb. szolgabíróvá, a vármegyei központjából, további szolgálatára a zombori járási szolgabírói hivatalhoz a közszolgálat érdekében áthelyezte.

Áthelyezés. Fernbach Károly főispán Jablonszky Aladár központi gyakornokot tb. szolgabíróvá a közszolgálat érdekében a zombori járási főszolgabírói hivatalból további szolgálatára a vármegyei központjába helyezte át.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Bobik Mátyás újdéki törvényszéki fogház-felügyelőt saját kérelmére a fehértemplomi törvényszéki fogházhoz helyezte át.

Közigazgatási bizottsági ülés. Bács Bodrog vármegyei közigazgatási bizottsága tegnap délután 3 órakor Fernbach Károly főispán elnöke alatt rendkívüli ülést tartott, amelynek egyedüli tárgya az 1905. évi ujone létszám kiegészítésére behívott póttartalékosok családtagjainak segélyezésére szolgáló átlagnapszámok megállapítása volt. Az átlagnapszám az összes járásokra és Zenta városára 1 korona 80 fillér, Zombor városára 2 korona 60 fillér állapított meg.

Temetés. Tóth István vármegyei levéltári segédet folyó hó 24. én temették el barátai, tisztelői és hivatalnoktársai, — akiket Vojnits István alispán vezetett — nagy részvéte mellett.

Kamarai ülés. A szegedi kereskedelmi és iparkamara tegnap tartotta meg a havi teljes ülését. Szarvady Lajos elnök a napirend előtt nagyhatású beszéddel emlékezett meg a Rákóczy fejedelem és bujdosó társai hamvainak hazahozatalához kapcsolódó nemzeti ünnepélyről, melyben a kamara is őszinte lelkesedéssel vett részt. Indítványára a közgyűlés ünnepi deklarációt foglalt jegyzőkönyvbe.

Színházi hír. Az idei színházi évad november hó 3-án kezdődik a Boszorkányvár c. operettel, 1. számú bérletben. A villanyvilágításra berendezett színházunknak csaknem minden helyét lefoglalta már közönségünk. Leövey József színházi titkár buzdózkodására az összes páholyokon kívül az elsőrendű támlásszékek már mind ki vannak bérelve, a II. és III. rendű helyek bérletére azonban még lehet előjegyezni.

Alapító tag. Fernbach Károly főispán a zombori róm. kath. legényegylet alapító tagjai közé lépett.

Nyilvános nyugtázás. A zombori jótékony magyar nőegyletnek f. hó 20-án tartott 5 órai theája, mint már említettük, reményesen felül jól sikerült.

Az erkölcsi siker a zombori intelligencia nagy részvételében, az anyagi siker a nőegyleti tagoknak az előzetes költségekhez való hozzájárulásában és a köszönettel alul nyugtázott felülfizetésekben keresendő. Itt adjuk a részletes elszámolást:

A költségekhez a nőegyletnek 91 tagja 1—1 koronával járult hozzá és e hozzájárulásnál felülfizettek: Fernbach Antalné és Koczkar Zsigmondné 9—9 koronát, özv. Fernbach Bálintné 5 koronát, Alföldy Gedeonné, Fernbach Károlyné, Falcione Árpádné, Schliesser Sándorné és Szilágyi Mórné 4—4 koronát, Falcione Gusztávné, Gertinger Pálné és Hetteszheimer Henrikné 3—3 koronát, Molnár Károlyné 2 koronát, Buják Józsefné, Csernyus Pálné, Danninger Adámné, Donoszlovits Vilmosné, Esztergamy Károlyné, Ergh Mihályné, Falcione Nándorné, Hauke Imréné, Huber Józsefné, Halm Ottóné, Karácson Gyuláné, Kozma Lászlóné, Poeskay Sándorné, Preszly Jánosné, Szemő Istvánné, Spitzer Mórné, Sztrilich Zsigmondné, Szabó Lászlóné, Scultety Ferencné, Trischler Ferencné és Uhlyarik Jánosné 1—1 koronát.

A belépti jegyek megváltásánál felülfizettek: Alföldy Gedeonné, özv. Fernbach Antalné, Falcione Árpádné 10—10 korona, Tarczay Dezső, dr. Pastovits Iván, Koczkar Zsigmond 8—8 kor., dr. Danninger Ádám, Sztrilich Zsigmond, Hauke Imre, Fodor Mihály 5—5 kor., Popovits Istvánné, Jorgovits Döme, Matkovits Béláné, Listyevits Titusz 4—4 kor., Czvetkovits Péterné 3 kor., Bruck Arminné, dr. Fratricsevits Aszt Vince, dr. Janovich Miklós, Kálity Döméné, Kohut Henrik, Vujevits Lajosné 2—2 kor., Klemm Gyula 1 korona.

Az előzetes költségekre befolyt tehát az ezen hozzájárulásnál teljesített felülfizetésekkel együtt 167 kor. Belépti jegyekből 250 kor. Felülfizetésekkel 106 kor. Cukorkák eladásából 40 kor. 30 fill. Összesen 563 kor. 30 fill. Levonva a 133 kor. 30 fillér kiadást, marad tiszta bevétel 430 korona.

Egyidejűleg ezuton köszönetét fejezi ki a nőegylet elnöksége az egyes tagoknak a költségekhez való hozzájárulásért és az itt teljesített felülfizetésekért, Bittermann Nándor és fia cégnek a nyomtatványok díjtalan elkészítéséért, valamint a közönségnek nagy részvételéért és végül Mibájióvits István gyogyászernak a jótékony cél érdekében küldött 3 csomag thea és 1 üveg rumért és Horvátovits István urnak azért, mert az étterem és mellékhelyiségeit, valamint a világítást szíves volt ingyen a nőegylet rendelkezésére bocsájtani.

Halálos ütés. Holländer Ignác zombori tollkereskedő üzleti dolgokban szerdán délelőtt künn járt a Dzsinitz-féle szállásokon, amidőn egy 18 éves suhanc Holländernek künn lévő fiával verekedni kezdett. Az apa fia védelmére sietett és a kezében levő ostorral a suhanc fejére ütött. A megütött legény erre annyira dühbe jött, hogy egy felkapott vasdarabbal Holländer Ignác koponyáját betörte. Holländer fia látván atyja véréző fejét, az életveszélyesen megsebzett emberrel behajtatott a városba, de örökké bolyongott, de orvost nem talált, aki atyja sebeit bekötözze. A nagy vérvesztés következtében Holländer a Kossanics ház előtt összeesett s a rendőrség hordágyon szállította be a kórházba, ahol most élethalál között lebeg. A rendőrség a tettest ma reggel 11 órakor kísérte át az ügyészséghez.

A III-ad osztályu kereseti adó kivetések ellen Zombor sz. kir. város érdekelt adózói részéről beérkezett telebbezések f. évi október hó 30. tól kezdve tárgyaltnak. Pénzügyigazgatási épület földszint 6. ik szám.

A zombori róm. kath. legényegylet november 18. án tartja Rákóczy-ünnepét, melyen színre kerül a „Bujdosók“ c. vizjáték, melyre már nagyban folynak az előkészületek.

Gyászistentiszteletek Rákóczy emlékére. Közöltük annak idején hogy Bács-Bodrog vármegye, valamint Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága elhatározta, hogy megkeresi a vármegye illetve a város területén levő összes felekezetek főhatóságait, hogy november hó 4-én gyászistentiszteleteket tartassanak II. Rákóczy Ferenc és társai hamvainak hazahozatala alkalmából. Minthogy november hó 4-ike vasárnapra esik és a róm. kath. egyház ünnepnapon gyászistentiszteletet nem tarthat, dr. Városey Gyula kalocsai érsek kiadott pásztorlevelében elrendelte, hogy a gyászistentiszteletek október hó 29-én tartassanak meg. Tehát vármegyénk, valamint Zombor városában is a róm. kath. egyház folyó hó 29-én délelőtt 9 órakor fogja megtartani a róm. kath. plébániatemplomban az istentiszteletet, amelyen a zombori polgári kaszinó egyesületi dalárda Engesser „Requiem“-jét fogja énekelni. Az istentiszteleten a hatóságok főnökeik, a középiskolák tanáraik vezetése alatt vesznek részt.

A bezdáni olvasóköri dalárda által f. évi október hó 13-án megtartott jubiláris dalestély alkalmával felülizettek: Loschitz Sándor 5 kor., Takáts András 40 fill., dr. Kováts Lajos 2 kor., Loschitz Károly 1 kor., Meszner István 5 kor., Dobos N. 2 kor., Loschitz Aladár 2 kor., Gurits N. kor. és Knipfl Flóris 2 kor. Összesen 20 kor. 40 fill., melyekért ezúton mond hálás köszönetet a dalárda.

Iskolák és óvodák bezárása. A szabadkai elemi iskolákat és az óvodákat a kanyaró és vörhenybetegségek miatt november hó 12-ig bezárták.

Értekezlet a tejszövetkezet ügyében. A regőcei dely. földm. főkegyesület azzal a kéréssel fordult a vármegyei gazdasági egyesülethez, hogy egy tisztviselőt küldjenek ki részükre, a Regőcén létesítendő tejszövetkezet bővebb információk megadása végett. E célból Inhoff József egyesületi titkár vasárnap, október hó 21-én meg is jelent és igen szép számmal megjelent gazda közönség előtt kifejté a tejszövetkezetek célját és azoknak fontosságát. Ezzel kapcsolatban rámutatott az állattenyésztés fontosságára és annak egyik legfontosabb ágára, a szarvasmarhatenyésztésre. A gazdák, kik igen nagy ovációval fogadták Inhoff József egyesületi titkárt, hisszük, hogy igen rövid időn belül megalakítják ezen közhasznú intézményt.

Könyvkötői munkák biztosítása. Zombor szab. kir. városánál az 1907, 1908. és 1909. évben teljesítendő könyvkötőmunkák biztosítása iránt 1906. évi november hó 7-én délelőtt 10 órakor Latinovits Szaniszló tanácsnok hivatalos helyiségében nyílt szóbeli árlejtés fog tartatni, amelyre az árlejténi kívánó könyvkötői iparosok ezennel meghívottak. A teljesítendő munkálatok egységéről szóló kimutatások, valamint az árlejtési feltételek a hivatalos órák alatt a városi számvevőségnek betekinthetőek.

A sorozás eredménye a bajai járásban. A sorozást a bajai járásban befejezték. Felhivatott mindhárom korosztályból 978, besoroztatott 382. Alkalmatlannak találtatott 427. Távol maradt 169. Az újoncjutalék száma 221. Póttartalékba jut 161.

Késelés. Fejes János szabadkai lakos a napokban muzsika után betért egy koresmába s midőn a koresmából távozott, két ismeretlen egyén megtámadta és össze-vissza szurkálta. A támadók után a rendőrség nyomoz.

Milyen időnk lesz? November hava a bolygók részéről egészben hidegnek ígérkezik, úgy hogy a 6-iki esomópont hatáskörében már száraz hidegebb időt is várhatunk, ami, ha a napeklonok által elősegítették, a fiatal gyenge vetéseknek nem válna előnyére. Csapadékosabb jellegű időjárást a hónap közepe felé várhatunk a 17-iki esomópont hatáskörében, amikor már hó is lehet, különösen ezt követően a 23-iki esomópont körül, amely a hónap hideg jellegére csak emelődik hat. Enyhültebb jellegű csapadék a 30-iki esomópont hatáskörében lép fel, csapadékos vagy ennek kimaradása esetére szeles változatokkal.

Rákóczi emlékezete s a Bács-Bodrog megyei irodalmi társaság. A nevezett irodalmi társaság választmánya f. hó 24-én tartott gyűlésén elhatározta, hogy a társaság első nyilvános fölolvasó gyűlését összekötő Rákóczi emlékezetének megünneplésével a díszgyűlést december 16-ára tervezi s közreműködésre fölkéri a kaszinó-egyesületi dalárdát s a kebelében működő műkedvelő zenekart is. A műsor irodalmi részét zombori, illetőleg megyei írók műveiből állítják össze — A választmány továbbá elhatározta, hogy a társaság közgyűléséből kiinduló mozgalmat indít meg egy Zomborban föllálandó Rákóczi — vagy Kossuth — szobor ügyében. Mindkét ügyben annak idején bővebb híradással leszünk.

Drágul a gyufa. Az ausztriai gyufa gyárosok elhatározták, hogy a nyersanyag drágulása és a munkabérek emelkedése következtében a svéd gyufa árát ezer esomagonként 5 koronával felemelik. Ez talán majd fokozza a Magyarországon gyártott gyufák vásárlását. Pártoljuk a magyart!

Tolvaj vendég. Märzfult Ignác újvidéki vendéglőjébe egy magát Szélics Miroszav pozsegai gyümöleskerekedőnek nevező egyén szállott be. Reggel az illető fizetés nélkül eltávozott lakásáról és miután másnap reggelig vissza nem tért, szobájába holmija után néztek, mikor is a vendéglős arra a fel: Jezésre jutott, hogy Szélics nemesak megszökött, hanem a szobájában volt elzárt szekrényt feltörve, abból több térfiruhát elemelt.

A pálinka hatása. Gerich András bajai napszamos valami pálinkás butikban leitta magát és vele együtt berugott a vele házasságban élő Tóki Rozália is. Amikor már mindketten alaposan felöntöttek a garatra, Gerich azt követelte Főki Rozától, hogy főzzön ebédet. Ez nem akart főzni s ebből perpatvar keletkezvén, Gerich egy darab fával úgy eldöntötte baloldali házastársát, hogy az több súlyos testi sértést szenvedett.

A Pesti Napló idei ajándéka, az 1906. évi karácsonyi albuma kiállítása fényével felül fogja mulni a megelőző évi kiadványokat. Minden kötet különb volt az előzőnél, pedig azok az előző kötetek is egytől-egyig remek díszművek voltak. A Pesti Napló idei ajándékkönyve Rákóczy Album lesz. Java-írók fogják megírni a nagy szabadságharc eleven krónikáját. És meg fog szólni ebben a kötetben a kor költészete és izzó muzsikája. Nagyszabású festmények, elsőrangú illusztrációk, kiváló mesterek alkotásai díszítik majd e művet. S a műlapokon kívül a sokszorosító művészet egész sor több színnyomású képből fog remekelni. E díszes tartalomhoz méltó lesz a keret. Bekötését a magyar iparművészet elsőrangú mesterére bízzák. Ezt az új páratlan díszű ajándékot megkapja karácsonyra a Pesti Napló állandó előfizetőin kívül minden új előfizető is, aki mostanától kezdve egy évre megszakítás nélkül a Pesti Naplóra előfizet, illetve aki karácsonyig legalább egy félévi díjat befizet és egy további félévi előfizetésre magát kötelezi. Az előfizetés fél- és negyedévenként, sőt havonta is eszközölhető s kívánatra külön értesítést küld e módzatokra vonatkozólag a Pesti Napló kiadóhivatala Budapesten, VI. ker., Andrássy-ut 27. sz.

A zentai tanya bűne. Ez év április 22-én együtt idogáltak az egyik zentai tanyai koresmában Keceli Mészáros István és Keckeméti Maczak Péter. Iddogálás közben Keckeméti a szemére hánytva Keckezelnek, hogy még katonakorában adott neki egy koronát és még most sem adta vissza. Ebből szóváltás keletkezett. Tíz órakor a koresmáros távozásra szólította fel a két vitaközöt Keckeméti előbb ment ki, mint Keckeli Mészáros. Midőn később az utóbbi az ajtóküszöböt átlépte, valaki leütötte. Az ütés oly súlyos sérülést okozott, hogy Keckeli Mészáros István május 12-én sebeiben meghalt. Még életében Keckeméti vallotta bűnösnek, aki azonban a napokban megtartott esküdtszéki tárgyaláson tagadta tettét. A kihallgatott tanúk látták ugyan leselkedni Keckeméti, de olyan tanu nem akadt, aki azt is látta volna, hogy Keckeméti ütött. Az ügyész halált okozó súlyos testisértés bűntettével vádolta Keckeméti, de az esküdtek nem látva bebizonyítva a bűnt, fölmentették.

Ismeretlen orvtámadó. E hó 22-én szállították be a szabadkai közkörházba Bedzsuly Pál mélykúti lakost, akit eddig még ismeretlen tettes seréttöltéssel megtöltött fegyverrel fejbe lőtt. A szerencsétlen embernek sebei életveszélyesek s életbenmaradásához vajmi kevés remény van. A esendőrség az ismeretlen orvtámadó után a legerélyesebb nyomozást indította meg.

Rákóczy-emlékfűzet. II. Rákóczy Ferenc és bujdosótársainak hazahozatala alkalmával rendezendő országos ünnepségekből a tanintézetek is kivesszik a maguk részüket. Szerinte a hazában oly nagyszabású iskolai ünnepélyeket tartanak, melyek alkalmasak a zsenge nemzedék — e jövődö Magyarország — szívében, lelkében fölébrésztetni, ápolni, erősíteni a haza és a haza nagyjai iránti olthatatlan szeretetet; emlékébe vésni a nemzeti martirok neveit, martiromságuk történetét, hogy tanulja tisztelni, szeretni, áldani az ősök emlékét s imádni a hazát, amelynek határain kívül nincs számunkra hely... Hogy e rendezendő iskolai ünnepélyek programmja mennél gazdagabb, mennél egyöntetűbb legyen, hogy az aránylag rövid előkészületi időt mind a tanfériak, mind pedig a tanulók jobban fölhasználhassák, munkáját megkönnyítsék; a tankönyvvállalatairól országsszerte ismert Polatsek féle könyvkereskedés (Temesvár) úgy az elemi, mint a polgári és középiskolák igényeinek megfelelő s rendkívül gazdag tartalmu „Rákóczy-emlékfűzet“-eket adott ki. A fűzetkeket a vallás- és közoktatásügyi miniszter 36791. sz. a. k. rendelete alapján Szeghalmi Gyula polg. iskolai tanár állította össze, kinek nem egy tudományos és szépirodalmi munkájáról volt már alkalmunk lapunk hasábjain megemlékezni. Tájékoztatóul felsoroljuk a fűzetkének tartalmának főbb pontjait.

1. 2—4 hangra letett dalok: Nagy majthényi sikon, — Rákóczy, — Őszi harmat után, — Balogh Adám nótája, — Kuruc dal 1705, Kuruc tábori dal, — Bujdosók dal 1710, — Csinom Palkó stb. 2. Próza: Rákóczy szelleméhez. R emlékezete két szabadságharc. A tárogató regéje Zrinyi Ilona A bujdosók sirjai. Emlékbeszéd. Két szegyeintörvény. Kuruc turfang. A Rákóczy kor nevezetesebb eseményei stb. Ezenkívül 16 szebbnél szebb költemény s a szöveget kísérő 12 kép.

Miután tehát egy a népiszkolai, valamint a középiskolai kiadás feloleli a Rákóczy-ünnepélyek programjának teljes anyagát; e fűzetkeket melegen ajánljuk nem csupán a tanfériak, de a Rákóczy-ünnepélyeket rendező különféle egyesületek, társulatok s általában a nagyközönség különös figyelmébe. Megjegyezzük végül, hogy a 32 oldalas népiszkolai kiadás példánya 24 fillér; a polgári és középiskolák számára készült 48 oldalas kiadás pedig 36 fillér. Megrendelések a Polatsek-féle könyvkereskedésnek Temesvárra küldendőek.

Magyar Védő Egyesülés.

Folyó hó 23-án tartotta a kereskedelmi szakosztály gyűlését Mayer István elnöklésével, ki üdvözölvén a szép számban megjelent érdeklődőket, átadta a szót Spitzer Sándornak, a védő egyesület kereskedelmi titkárának. Az előadó sajnálatosan tapasztalja, hogy a társadalom összessége a nemes törekvéssel szemben a legmélyebb letargiában szenved és a következő hosszabb indoklás kíséretében nyújtja be indítványait, melyet a jelen voltak egyhangulag elfogadtak.

A Magyar Védő Egyesületnek Kereskedelmi Szakosztálya ma első ízben tartja érdemleges gyűlését. Talán szükségtelen hangoztatni, hogy nekünk, kereskedőknek különösen nehéz a helyzetünk, számolnunk kell a társadalom tájékozatlanságával, miáltal lépten-nyomon bizalmatlansággal, talán lehet állítani gyanúsítással is, találkozunk, de számolnunk kell anyagi érdekeinkkel is, és ezt a kettőt kell egyeztetnünk hazafias kötelességünkkel.

Mi kereskedők joggal megkövetelhetjük polgártársainktól, hogy a mi hazafias inten-

cionkban ne kételkedjenek, épen úgy ne, mint mi kereskedők sem vonjuk meg a jóhiszeműséget más társadalmi osztályoktól.

Megvádolnak bennünket közönnyel, sőt a közelmúltban egyesek elég merészek voltak bennünket nyíltan erkölcsi integritásunkban is megbántani.

Az ipar és kereskedelem elválaszthatatlanul ikertestvérek. Ipar nélkül nincs kereskedelem és viszont kereskedelem nélkül ipar szintén elképzelhetetlen. Ez a két tényező legfőbb éltető eleme az ország gazdasági fejlődésének és vagyonosodásának és ennek a felemelő tudatnak át kell menni nemesak az ipar és kereskedelem munkásainak, de az össz-lakosság öntudatába, lelkébe.

Az ipar és kereskedelem a legtisztességesebb és leguribb foglalkozás és hogy ezen felfogás érvényesüljön, a munka megbecsülésének érdekében oda kell térnünk az ipar fel kell hagynunk és át kell térnünk az aktivitásra, hogy a tisztességes ipar és kereskedelem munkásainak közéletünkben is biztosíthatassuk a kellő tiszteletet.

Emelünk kell tehát az ipar és kereskedelem munkásainak tekintélyét.

Ennek elérése érdekében oda kell törekedni, hogy az ország iparosai és kereskedői ne csak gyakorlatilag és elméletileg, de általános műveltséggel is bírjanak.

Hosszu idő kell ehhez, de céltudatos népnevelés által aránylag elég rövid idő alatt elérhető. Jó példa áll előttünk: Japán. Valamint az alkotás nehezebb a rombolásnál és a kritikánál, úgy állunk mi kereskedők a társadalom minden védelme nélkül exponáltan ebben az általános gazdasági forgatag processzusában.

Közönnyel vádolnak bennünket és nem számolnak azzal a körülménnyel, hogy az akció megindulásakor minden idegen kiküszöbölése kívántatott, holott a kereskedő bár milyen hazafias érzülettel bír is, idealizmusában odáig nem mehet, hogy évtizedes összekötéseit ok és cél nélkül feladja. Ez volt a tájékozatlan közönség álláspontja. A Magyar Védő Egyesület ezt sohasem kívánta. A M. V. E. minden vonalon hirdeti, hogy csakis a jó magyar iparterméket, mely minőségre és árra versenyképes, vegyük és pótoljuk azzal a külföldit.

A honi ipar pártolása előttünk általánosságban szent kötelesség és a kivételek — mert ilyenek mindenütt vannak — is megszűnnek, ha a közönség a honi termékeket keresni fogja és hogy a cél elérhető legyen, ahhoz presszió és az egész kereskedői karnak támadása nem szükséges, mert a kereskedő saját érdeke ellen cselekszik, ha nem azt az árut tartja és kínálja eladásra, mi a kereslet tárgyát képezi.

Ezek előrebocsátása után van szerencsém a következő indítványokat betérjeszteni és azok elfogadását kérni:

1. A Magyar Védő Egyesület zombori fiókjának keresk. szakosztályához tartozó tagok kimondják, hogy tudatában hazafias kötelességüknek a honi ipar támogatását erkölcsi kötelességüknek ismerik és ebből kifolyólag minden szakmába tartozó ajánlatot szükségletéhez képest figyelemre méltatnak is oly ajánlatnál, melynél a minőség és ár megfelelő, a honi gyártmányt szerzi be.

2. A kibocsátott védőtáblát elfogadják, de tekintettel azon körülményre, hogy tagsági díjat fizetnek, a védőtáblát díjtalanul kívánják.

3. A M. V. E. indítványozza, hogy minden legalább jó eredménnyel érett-éigizett felső kereskedelmi, felső ipar, főgimnázium,

reáliskolát végzett ifjunak, ha az illető kifejezetten a kontinens vagy tengerentuli országokban kereskedelmi, avagy iparvállalatoknál kíván alkalmaztatni, utiköltségeinek megtérítése mellett 2—3 évi 600 korona stipendiumban részesüljön az állam részéről. Ezáltal egy évtized alatt a világlátott, tapasztalt, intelligens iparosok és kereskedők egész tömegéhez fog jutni az ország és busásan térül vissza a kiadás az országnak.

4. A M. V. E. elítéli a szövetségi eszmével való rut visszaéléseket és tiltakozik azoknak köztisztviselőik által való támogatása ellen, mert az így gombamódra felszaporodott minden életerő és kereskedelmi tapasztalat hiányával vezetett vállalatokat az ország közgazdaságára feltétlenül károsnak tartják.

Csak egy virágszálát!

— Ajánlva minden jó szíveknek. —

Csak egy virágszálát! — ezzel a kérelemmel kopogtat be a József kir. herceg Szanatórium Egyesület a kegyelet ünnepe előtt sok magyar hajlékba, ahol szeretet és irgalom lakozik. Egy virágszálát kér abból a koszorúból, melyet szereteteink sírjára akarunk tenni a temetők ünnepén. Kéri ezt a virágszálát annak a halottnak kegyeletes emlékére, akitől a virágszálát elvonjuk. És kéri ezt a virágszálát a legborzalmasabb betegség ellen való küzdelemre.

79,723 ember halt meg a múlt esztendőben tüdővészben. Java olyan korban, mikor kényeret kerest; java olyan korban, mikor özvegyeket és árvákat hagyott. Ha a társadalom megértene a kegyelet legszebb tanúsítását célzó segélykiáltást és tényleg minden koszorból csak egy virágszálát elvonnának azoknak a biztos halálból való kiragadására, akiket az idején alkalmazott gyógyítással meg lehet menteni, — a tüdővész nem lenne az a borzasztó nemzeti csapás, ami ma.

Szeretnénk a lelkesítésnek legmesszebb hangzó harsonájába fújni. Szeretnénk, ha hírlapiról tollunk, melyet egy mélyen átértett igaz érzés vezet, fölírná a társadalmat, hogy még ilyen jelszó nem hangzott el hazánkban, hogy ezt a jelszót meg kell érteni, amelyért mindenkinek legyen bár javakban gazdag, legyen bár szegény, imádjá Istenét bármiként, — lelkesednie kell.

Annak a jelszónak, mely csak egy virágszálát kér a tüdőbetegek megmentésére, el kell foglalnia százezrek szívét. A baj oly rettenetes, a segítség oly nagy anyagi erőföltételez, hogy célt csak akkor érhetünk el, ha millió sír koszorujából ajánltuk föl a virágszálát, ha millió síron egy méceszel kevesebbet gyujtottunk föl s ez az egy virágszál, ez az egy méces a tüdőbetegek gyógyítására ömlik mind.

A József kir. herceg szanatórium egyesület most építi első népszanatóriumát. Száz beteget fognak az ország minden tájáról a jövő év március havától fölvenni s mivel a szanatóriumi kezelés három hónapot igényel, már ebben az első népszanatóriumban évenként négyszáz veszendő, halállal eljegyzett embert fognak megmenteni. De ha millió síron hiányozni fogna az az egy virágszál, (amely hiány pedig legjobban tanusítaná kegyeletünket) akkor már nemesak az első népszanatórium még hiányzó tőkéje volna együtt, de már tavasszal új gyógyítóházakat lehetne tervezni és építeni és rövidesen, csak a társadalomba menjen bele élő hitként az egy virágszál fölajánlásának poetikus eszméje, —

minden vidéknek megépítheti az agilis egyesület a maga népszanatóriumát.

Ha meggondoljuk, hogy már az első népszanatóriumban minden vidékről fognak fölvenni betegeket, tehát fölünk is, akkor az irgalomadóományokat nem fogják megtagadni. Vezessen minden embert az a gondolat, hogy a maga adományával hozzájárul emberek életének megmentéséhez.

Hogy idején alkalmazott szakszerű gyógyítással a tüdőbetegség gyógyítható, azt Németország példája igazolja, ahol szanatóriumok létesítése óta 25% kal kevesebb a tüdőbetegek halálózása. Nincs helye annak a fatális közönségnek, mellyel a szörnyű veszedelem pusztítását nézzük. Mennyi köny, mennyi gyász van azokért, akiket e kór elsorvasztott; mennyit meg lehetett volna menteni azok közül, akiket gyászolunk. Nyissa meg szívét mindenki kegyeletének s ne sajnálja azt az egy virágszálát s azt az egy méceset, a veszendő emberekért való nemes fölbuzdulása lesz az az égbeszálló ima, mely bevezekli minden földi gyarlóságunkat. Meggyászolt halottunk ott fonn a magasban kedvesen veszi majd áldozatunkat. A kegyelet koszorujából a tüdőbetegeknek fölajánlott hiányzó virágszálát találja legszebbnek, mert áldást, boldogságot fakaszt, mely könyet törül le az árvaságnak, az elhagyatottságnak keserű könnyeit.

Az első népszanatórium Gyulán a Lugos-szerű erdőben épül.

Előbb a helyet orvosi szempontból Kuthy Dezső ur, az Erzsébet szanatórium igazgató-főorvosa és Tauszk Ferenc dr. egyetemi tanár urak megtekintették és a célra alkalmasnak találták. A szanatórium 700,000 korona költséggel épül, a higienia legnagyobb követelése szerint. A terveket a geniális és annyira gyászolt tervező, Czigler Győző készítette s a szakemberek tetszését annál inkább megnyerte, mert a férfi és női betegek külön helyeztetek el. Az egyesület rövid négy évi fennállása után gyűjtötte össze az építési tőkét, legnagyobb részét egy év óta, mióta az egész országra kiterjedő egyesület lett. Tagjai meghuszosorozták (ma 7000 tagja van) és mivel a társadalom áldozatkészsége jóformán csak egy év óta van vele, föltehető, hogy a közlelbi négy évben már több gyógyítóintézményt létesít, annál inkább, mert a jövőben az olesőbb francia rendszerű dispansereket akarja építeni.

Ha pedig föltételezzük (pedig föltételeznünk kell), hogy a társadalom megérti a segélykiáltást és a halottak-napi koszorúból elküldi a szegénysorsu tüdőbetegeknek azt az esengve kért egy virágszálát, akkor bizvást elmondható, hogy megsokasodik hazánkban a népszanatóriumok száma és a társadalom az embermentés terén nagyot, Istennek tetszőt tett. Értse meg minden jó szív ezt a segélykiáltást.

Az egyesület a legnagyobb nyilvánossággal fogja a gyűjtést végezni. Hírlapilag nyugtázza az adományokat s lapjában, a Szanatóriumi Lapokban minden adományt télenként elismer, felhasználása módjáról pedig tájékoztatni fogja a közönséget. Azt akarja, hogy teljes bizalommal, a legnemesebb ügynek, nemzetünk egy fájo sebet hegesztve, adhassa oda a maga egy virágszálát.

Boldogok leszünk, ha jelszavunk varázsos módon terjed szét, ha a nagy célt megérti a mi közönségünk.

Csak egy virágszálát a tüdőbetegek megmentésére

GOESER ANTAL

mű- és kereskedelmi-kertész

ZOMBOR, Bajai-út 42. szám.

Mindenszentek alkalmából ajánlom a gyászoló hozzátartozók szives figyelmébe raktáromon levő

művirág, levél és művirágkoszorúimat,

nemkülönben

élővirágkoszorúimat,

amelyeknek elkészítését csakis előre való megrendelésre a legművészebb kivitelben és a legzöldebben állítom elő.

Nagy virágtenyésztésből kifolyólag azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy minden megrendelésnek a legkifogástalanabbul és legpontosabban, szavatosság mellett tehetek eleget.

Vidéki megrendelések a leggyorsabb és legpontosabb kiszolgálás mellett eszközöltetnek.

Szives megrendeléseiket kérve, vagyok kiváló tisztelettel

3-2

Sürgőnycim: Goeser virágkertes.

GOESER ANTAL

mű- és kereskedelmi-kertész Zomborban.

ITT MEGRENDELHETŐK:

VÁLTÓK
GYÁSZLAPOK
SZÁMLAK
LEVÉLFEJEK
NÉVJEGYEK
ELJEGYZÉSI ÉS
ESKETÉSI KARTYÁK
SÍMA- ÉS
DOMBORNOMATU
MONOGRAMMOK

BITTERMANN NÁNDOR és FIA

KÖNYV- ÉS KONYOMDAI INTÉZETE

ZOMBORBAN

A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN.

KÖZSÉGI NYOMTATVÁNYOKBÓL NAGY RAKTÁR.
PAPIR- és IRÓSZEREK
A BEVÁSÁRLÁSI ÁRON.

KÖNYVKÖTŐMUNKÁK ELFOGADTATNAK
ÉS A
KIÁLLÍTÁSI ÁRON SZÁLLÍTTATNAK.

TELEFON SZÁM: 18.

A „BÁCSKA“ KIADÓHIVATALA.

ITT MEGRENDELHETŐK:

HIRLAPOK
MŰVEK
NAPTÁRAK
TÁBLÁZATOK
FALRAGASZOK
KÖRLEVELEK
TÁNCVIGALMI
MEGHÍVÓK
TÁNCRENDEK
ÉTLAPOK

JÁNOSHALMA (bácsmegyei) nagyközséghez tartozó **TERÉZHALMI BIRTOK**
PARCELLÁZÁSA.

A kisszállási uradalomhoz tartozó terézhalmi birtokból alólirott pénzintézetek körülbelül tizezer holdat (1000 □ öl) szétdarabolás útján értékesíteni fognak.

A szóban forgó birtok mérnöki felosztása 10 holdas parcellákba már megtörtént, és így az érdeklődőknek módjukban áll a nekik megfelelő parcellákat kiválasztani.

A birtoknak ily apró parcellákba való felosztása azzal a szándékkal történt, hogy kisebb gazdáink, de sőt minél többen, ez időszert földnélküli munkásnépünkől is, anyagi erejükhez és munkaképességükhöz mérten, némi földbirtokhoz juthassanak.

Alólirott pénzintézetek nem hallgathatják el azon figyelmeztetést, hogy különösen a most említett venni szántóparcellák árának megállapításánál szigorú figyelemmel voltak arra, hogy minden gazda ne csak vállalt kötelezettségeinek könnyen megfelelhessen, de a megszerzett birtokon boldogulást is találhasson.

A felosztandó birtok Jánoshalma (Jankovác) község közvetlen szomszédságában fekszik, mely községnek szőlő-, bor- és gyümölcsértékesítésre kiválóan szervezett piaca van, úgy hogy ebben, a birtokhoz néhány kilométernyire eső községekben, az összes gazdasági termények könnyen értékesíthetők.

A birtok igen könnyű művelésű homok-talaj. Szántónak, rétnak és legelőnek alkalmas területek váltakoznak benne oly talajokkal, melyek kizárólag szőlőművelésre és gyümölcstermelésre, de arra kiváló mértékben, alkalmasak.

A szőlőművelésre szánt földeknek megfelelő előkészítése aránylag csekély költséggel jár, miután más homokterületeken található nagy buckák, itten csak igen szórványosan találhatók.

A legelőrészek állattenyésztésre kitűnően használhatók és így úgy a szántóföldek, valamint a szőlők intenzívebb megmunkálásának előfeltételei adva vannak.

Érdeklődők a birtokot bármikor megtekinthetik. Erre vonatkozó kívánságukkal forduljanak a „terézhalmi parcellázási iroda“ cím alatt Jánoshalmára.

Az egyes parcellák árai csekély kivétellel, holdanként (1000 □ öl) kétszáz és háromszázötven korona közt mozognak; a megvételre kiválasztott parcellák árai felől a Jánoshalma községben lévő irodában nyújtanak felvilágosítást, ahol minden egyéb részletkérdés is megtudakolható és ahol a holdanként 20 koronában megállapított foglaló lefizetése mellett, az adásvétel is megköthető.

Birtokbalépéskor a foglaló összege a vételár 30%-ára készpénzzel kiegészítendő.

Alólirott pénzintézetek tehát legfeljebb a vételár 70%-a erejéig nyújtanak a megvásárolt ingatlanokra, első helyen leendő bekebelezés mellett, kölcsönt, amely vevő szabad választása szerint lehet vagy közönséges (kamatozó), vagy pedig törlesztéses (annuitásos) kölcsön.

Alólirott pénzintézetek sem a telekkönyvi megosztásért, sem a tulajdonjog átirásáért sem költséget, sem ügyvédi vagy egyéb munkadíjakat nem számítanak fel.

Egyetemlegesség a vevők között nincsen.

A foglalón kívül minden egyéb fizetés alólirott intézet valamelyikénél teljesítendő.

A Jánoshalmán levő parcellázási kirendeltségen kívül, alólirott intézetek szintén nyújtanak, minden ezen kérdésben, részletes felvilágosítást.

Közgazdasági bank részvénytársaság
Szabadkán.

Bácsmegyei agrár takarékpénztár r. t.
Zomborban.

3-3

A legolcsóbb napi áron raktárunkon tartunk mindig kitűnő minőségű

köszenet

u. m. porosz szalon köszenet, salgótarjánit, vodnikit és koakszot.

Egyszersmind ajánljuk nagy raktárunkat mindennemű legjobb minőségű

hegyi tűzifában.

Schwarz Testvérek

12-6

Ujvidék, haltér 12.

Uj daráló malom.

Van szerencsém Zombor város nagyérdemű közönségének szives tudomására hozni, hogy **Zomborban, Kalap-utca 31. házzám alatt egy 10 lóerőre berendezett**

benzinmotor daráló malmot

felállítottam. Egyben értesitem a mélyen t. közönséget, hogy a mai naptól fogva elfogadok mindennemű darálást és a legfőbb törekvésem mindig az lesz, hogy feleimet a legnagyobb megelégedésre kielégítsem.

Szives pártfogásukat kérve, maradok kiváló tisztelettel

BENYA ANTAL,

3-2

benzinmotor malomtulajdonos.

A címre tessék figyelni.

A nagyérdemű ruhavásárló közönségnek becses figyelmébe ajánlom a dúsan fel-
szerelt elsőrendű

ruharaktáramat,

mindennemű

: : férfi-, fiu- és gyermekruha, : :

ugymint

szőrme-, bőr- és sportkabátok,

különlegességek felöltőkben és

gyermekruhákban.

Jó munka! Szabott ár!

Kiváló tisztelettel

BONDY ARNOLD

Zombor, Kossuth Lajos (fő) utca 12. szám,
a takarékpénztárral szemben. 15-10

Hirdetmény.

A zombori „Korona-gőzmalom részvény társaság“ igazgatósága ezennel közhírré teszi, hogy az 1906 évi október hó 13 án megtartott rendkívüli közgyűlés a részvénytársaság felszámolását mondta ki és annak megejtésével az igazgatósági tagokat bizta meg. Együttal felhívja a társaság hitelezőit, hogy követeléseiket e hirdetménynek háromszori közzétételétől számított hat hó alatt érvényesítsék.

Zombor, 1906. október 14 én.

Az igazgatóság
mint felszámoló bizottság.

3-2

Úrak vagy hölgyek,

akiknek ismeretségük van, mellékesen könnyű módon 200—300 koronát kereshetnek városukban pár hónapra át. Ajánlkozók küldjék ajánlatukat „mellékjövdelem“ alatt az „általános tudósítóhoz“. Budapest, VII., Erzsébet-körut 41.

Zongora

(részletfizetésre is) igen olcsón eladó. — Tudakozódhatni GUBITZA KÁLMÁN iskola-igazgatónál Monostorszegen. 2-2

SIRKOSZORUKAT

élővirágból, díszes kivitelben és jutányos árban

készít:

CSÉRER GYULA

városi kertész

3-2 Zombor.

IRNOKOT

keresek, azonnali belépésre, állandó alkalmaztatás mellett. Fizetés havi 60 kor. Sajátkezüleg irt ajánlatokat eddigi alkalmaztatás és nyelvismeret megjelölésével kérek. Csak az elfogadott ajánlatra válaszolok. o o o o

DR. SZABÓ JÓZSEF,
kir. közjegyző, Hódságon.

5593. sz. kig. 1906.

Pályázati hirdetmény.

Ószivác községben leköszönés folytán üresedésben levő évi 800 korona fizetéssel egybekötött II. irnoki állásra pályázatot hirdetek és felhívom ezen állást elnyerni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám **folyó évi november hó 15-ig** nyújtsák be.

Zombor, 1906. október hó 20-án.

T á r c z a y,
főszolgabíró.

2-1

Hirdetmény.

A zombori „Korona“ gőzmalom részvénytársaság ezennel közhírré teszi, miszerint a tulajdonát tevő 2970 ölnyi **telket és épületeket egészben vagy részben, eladásra bocsájtja.**

Eladók továbbá: egy 100 eff. lóerejű gőzgép — kitűnő állapotban, — szivattyuk, vastartány, vasesővek, csapok, szelepek, emelőgépek, uj vas, lakatos-, kovács- és asztalosszerszámok, épületfa, deszkák; **egy pár** kitűnő, nehéz **muraközi kanca**, 6—7 éves és tenyészceciókra kiválóan alkalmas, hozzávaló nehéz malomkocsi és szerzőszámok stb.

Venni szándékozók a „Korona“ gőzmalom r. t. irodahelyiségében jelentkezhetnek.

Az igazgatóság
mint felszámoló bizottság.

3-3

KEIL-LAKK

legkitűnőbb mázoló-szer puha padló számára.

Keil-féle fehér glazur fénymáz mosdók számára 90 fl.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára

Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 40 fl.

Keil-féle padlófénymáz 90 fl.

Keil féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

8-8

Weidinger S. és Zs. cégnél Zomborban.

Tejcsarnok megnyitás.

Van szerencsém Zombor város és környéke nagyérdemű közönségének szives tudomására hozni, hogy Zomborban a róm. kath. plébánia épületében

tejcsarnokot

nyitottam, hol naponta **tejszin, tej, tejföl, vaj** és **turó** jutányos árban kaphatók. Azonkívül naponta több liter savó is eladó.

Vidéki megrendeléseket a leggyorsabban eszközölöm.

3-2

Tisztelettel

Bandobranszky Lyubica.

1679. sz. kig. 1906.

Árlejtési hirdetmény.

Kuczora község alulirt előljárósága ezennel közhírré teszi, hogy a község tulajdonát képező községháza 6246 kor. 39 fillérrel előirányzott átalakítási, illetve kibővítési munkálata **folyó évi november hó 4-én d. u. 2 órakor** fog árlejtés útján a községházánál kiadatni.

Az árlejtési feltételek a költségvetési előirányzat és építési terv a községi jegyzői irodában a hivatalos órák alatt bármikor betekintheők.

Kuczorán, 1906. október hó 23-án.

Szakácsy Sándor, **Zsilnik Mihály,**
jegyző. 2-1 bíró.

Hungária fürdő

A fürdők használati ideje 1906. évi szeptember hó 1-től.....

Mindennap reggeli 6 órától kezdve esti 6 óráig a nagyközönség

rendelkezésére áll.

|||Gőzfürdő:|||

Urak részére mindennap déli 1 óráig : kedden délután is. :

..Hölgyek részére .. hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton d. u. 2-től 6 óráig.

A kádfürdőket hölgyek és urak mindennap, vasárnap d. u. kivételével használhatják.

Diákjegyek csak kedden és iskolásleányok részére fürdőjegyek csak szerdán d. u. adatnak ki.

Allandóan friss víz folyik.

Masseur, tyukszemvágó, fodrász a fürdőben.

Telefon. Ujságok.

Legnagyobb tisztaság és kényelem.

Bérelni a fürdő-fodrásznál bármely naptól fogva lehet.

A fürdőárak a jegyelárusítóknál és Zsulyevits Mihály fürdő-fodrásznál megtudhatók.

Felhívás részvények jegyzésére!

Hódságon „Honi kenderfonó és kötélverő gyár“ alapítatik részvényekkel.

Egy részvény ára 500 korona,

mely összegből 10% a részvény aláírásakor, 20% az alakuló közgyűléskor fizetendő, míg a többi részletek lefizetési határidejét az alakuló közgyűlés állapítja meg.

Alapítási tervezet, melybe minden érdeklődő betekinthez, valamint részvény-aláírási ively a

Zombori Takarékpénztárnál és a Bácsmezei Agrár-Takarékpénztárnál

vannak letéve, mely pénzügyintézeteknél a részvények jegyzése alkalmával esedékes összeg is lefizetendő.

Az alapítók nevében Rausch Ede hódsági lakos bárkinek szívesen ad felvilágosítást, míg Zomborban az érdeklődők a fenti pénzügyintézeteknél, úgy dr. Mayer Nándor és dr. Poór Béla zombori ügyvédeknel kaphatnak bővebb és részletesebb fölvilágosítást.

A részvény-aláírások zárideje 1906. évi december hó 1-eje.

Kelt Hódságon, 1906. évi október hó 10-én.

Ertl Ferenc s. k.

Szendy István s. k.

Ertl János s. k.

Gfrerer Miklós s. k.

3-2

Rausch Ede s. k.

Korény Béla s. k.

Dr. Hofbauer Miklós s. k.

Oriold Péter s. k.

Fernbach Péter s. k.

Minden gazda saját érdekében cselekszik, ha a hirneves és csakis eredeti „BÄCHER“-féle

„acélékéket és tégelyacél-eketestet vásárolja.“

A Bächer-féle ekék és eketestek kigazdák számára is készülnek és úgy könnyű súly, biztos járás, mint tartósság tekintetében minden más gyártmányt felülmúlnak és munkateljesítés tekintetében kiválnak. Az ekéfej törhetetlen acélból készül, melyekért 5 évi szavatosságot vállalok.

Arjegyzéket és árajánlatot készséggel ingyen küldök!

BÄCHER RUDOLF kizárólagos ekegyár raktára.

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Nagymező-utca 68.

= A MELICHÁR-féle cs. és kir. szabadalmazott =

„UNICUM DRILL“

sorvetőgép, úgy célszerű szerkezet, kevés vonóerőszükséglet, pontos szabályozhatóság, mint tartósság tekintetében valamennyi gyártmány között az első helyet foglalja el.

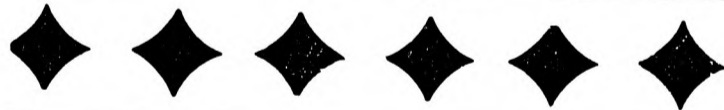
Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 13 évben 26,000-nél több ily gép adatott el.

Abrás leirással és árjegyzékkel ingyen szolgál:

MELICHÁR FERENC, csász és kir. szabadalmazott vetőgépgyárának raktára.

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Nagymező-utca 68.

A The Gresham

élet- és járadékbiztosító társaság fő-ügynökségének képviselőjét

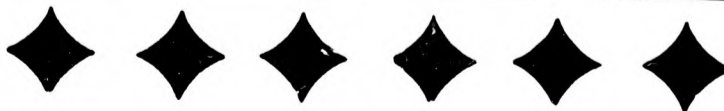
Falcione Gusztáv úrtól

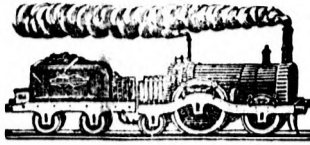
Schlachter József úr

vette át.

Hivatalos helyisége **A Zombori I-ső Önszegélyző Szövetkezet** hivatalában van.

A „GRESHAM“ vezér-ügynöksége **Temesvár.**

A magyar királyi államvasutak téli menetrendje.

ÉRVÉNYES 1906. ÉVI OKTÓBER HÓ 1-ÉTŐL.

Oda Budapest—Zimony—Belgrád. Vissza													
gyorsv.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.		szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	tv. sz. sz.	gyorsv.	
7.00	7.15		1.55	3.20	10.10	ind.	BUDAPEST k. p. u.	érk.	5.45	9.50	1.00	6.55	10.00
10.15	12.37		6.15	6.36	4.22	érk.	SZABADKA	ind.	11.50	5.05	9.51	1.52	6.37
10.30	1.27	4.15		6.48	5.30	ind.	SZABADKA	érk.	10.58	7.23	9.39	1.26	9.08
	1.56	4.43		7.10	6.02		Csantavér		10.26	6.53		12.58	8.18
11.05	2.22	5.09		7.25	6.27		Bács-Topolya		10.02	6.31	9.07	12.33	7.31
11.23	2.47	5.36		7.42	7.05		Hegyes-Feketehegy		9.31	6.02		12.04	5.54
11.37	3.07	5.55		7.55	7.27		Verbász		9.06	5.37	8.39	11.45	5.37
11.51	3.27	6.17			7.46		O-Kér		8.41	5.13		11.19	5.21
12.03	3.43	6.34			8.13		Kiszács		8.21	4.54		11.03	5.04
12.20	4.03	6.55		8.37	8.34	érk.	UJVIDÉK	ind.	7.46	4.30	7.56	10.42	4.49
													4.29

Oda Szeged-Rókus—Szabadka—Dálya Vissza													
szem. v.	szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	tv. sz. sz.	sz. v.		szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	szem. v.	sz. v.
3.05	7.48	11.30		4.55	6.30	8.15	ind.	SZEGED-ROK.	érk.		7.06	10.54	2.52
3.22	8.04	11.46		5.11	6.67	8.33		Rószke			6.51	10.40	2.38
3.36	8.18	12.00		5.26	7.28	8.49		HORGOS			6.38	10.28	2.25
3.50	8.31	12.13		5.39	7.51	9.04		Királyhalom			6.25	10.16	2.09
4.05	8.44	12.28		5.52	8.12	9.25		Palics			6.13	10.05	1.58
4.17	8.55	12.40		6.03	8.31	9.38	érk.	SZABADKA	ind.			9.54	1.47
5.00	10.25	2.02	6.50	7.00			ind.	SZABADKA	érk.	6.50			1.00
5.25	10.50	2.26		7.30				Tavankut		6.17			12.38
5.45	11.13	2.46		7.56				Bajmok		5.53	8.54		12.21
6.16	11.45	3.17		8.32				Nemes-Militics		5.02	8.28		11.45
6.30	11.59	3.31		8.50			érk.	ZOMBOR	ind.	4.40			11.30
7.20		4.00		9.13				Prigl.-Szent-Iván					10.55
7.37		4.13		9.23				Szóna					10.37
7.49		4.24		9.33			érk.	GOMBOS	ind.				10.25
9.18		5.25		9.30			ind.	ERDŐD	érk.				9.17
9.30		5.37		9.40			érk.	DÁLYA	ind.				9.05

Oda Kiskun-Halás—Bácsalmás—Rigyica Vissza												
v. v.	v. v.	v. v.		v. v.	v. v.	v. v.		v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.
3.50	11.50	6.00	ind.	KIS-KUN-HALÁS	érk.	5.44	2.27	10.24				
4.03	12.03	6.13		Kopolya		5.32	2.14	10.11				
4.20	12.20	6.29		Fehértó		5.16	1.57	9.54				
4.37	12.36	6.45		Terezhalom		5.00	1.40	9.37				
4.58	1.08	7.03		Jankovác		4.48	1.27	9.24				
5.25	1.42	7.23		Mélykut		4.20	12.45	8.44				
5.48	2.05	7.44		Rudics		4.00	12.11	8.15				
5.56	2.13	7.52	érk.	BÁCSALMÁS	ind.	3.51	12.00	8.04				
6.16	2.49	8.14	ind.		érk.	3.41	11.21	7.29				
6.36	3.09	8.29		Madarász puszta		3.26	11.01	7.09				
6.49	3.27	8.37		Bácsmadaras		3.18	10.51	6.59				
6.57	3.35	8.44		Sanac puszta		3.11	10.34	6.42				
7.17	4.00	8.53		Katymár		3.00	10.21	6.29				
7.29	4.12	9.03		Legyen puszta		2.49	9.58	6.08				
7.45	4.28	9.16	érk.	RIGYICA	ind.	2.35	9.40	5.50				

Oda Ó-Becse—Ujvidék Vissza												
sz. v.	v. v.	sz. v.		sz. v.	v. v.	sz. v.		sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.
4.50	9.45	4.20	ind.	O-BECSE	érk.	6.56	12.43	7.31				
5.12	10.11	4.42		Bács-Földvár		6.35	12.20	7.10				
5.34	10.31	5.02		Csurogh		6.19	11.53	6.53				
5.54	11.02	5.22		Zsablya		5.55	11.19	6.26				
6.09	11.18	5.39		Gospodince		5.29	10.46	6.11				
6.32	11.45	6.02		Temerin		5.13	10.28	5.5				
6.41	11.54	6.11		Járek		4.57	9.59	5.37				
6.54	12.09	6.24	érk.	VASKAPU	ind.	4.43	9.43	5.23				
7.01	12.13	6.25	ind.	VASKAPU	érk.	4.42	9.42	5.22				
7.25	12.40	6.49	érk.	UJVIDÉK	ind.	4.17	9.15	5.00				

Oda Ujvidék—Vaskapu—Titel Vissza												
sz. v.	v. v.		v. v.	sz. v.		v. v.	sz. v.		v. v.	sz. v.		v. v.
6.37	5.10	ind.	UJVIDÉK	érk.	6.00	3.01						
7.00	5.37	érk.	VASKAPU	ind.	5.33	2.38						
7.05	5.38	ind.	VASKAPU	érk.	5.28	2.33						
7.31	6.07		Káty		5.06	2.15						
7.42	6.19		Tiszakálmánfalva		4.43	1.56						
7.57	6.39		Kovil-Szent-Iván		4.25	1.41						
8.11	6.58		Vilova—Gardinovec		4.04	1.26						
8.24	7.16		Lok		3.48	1.14						
8.37	7.30	érk.	TITEL	ind.	3.32	1.00						

Oda Hegyes-Feketehegy—Palánka Vissza												
v. v.	v. v.	v. v.		v. v.	v. v.	v. v.		v. v.	v. v.	v. v.		v. v.
6.59	3.03	7.47	ind.	HEGYES-FEKETEHEGY	érk.	5.41	11.17	5.22				
7.21	3.27	8.07		Telecska		5.21	10.58	5.02				
7.42	3.52	8.36		Kula		5.10	10.47	4.51				
7.53	4.04	8.46		Béla-puszta		4.45	10.25	4.30				
8.06	4.34	9.04		Torzsa		4.33	10.13	4.19				
8.32	5.04	9.28		Deszpot-Szt-Iván—Pivnica		4.16	10.00	4.01				
8.49	5.28	9.44		Szilbás		3.51	9.35	3.37				
9.21	6.14	10.04		GAJDOBRA		3.40	9.24	3.26				
9.53	6.50	10.35	érk.	PALÁNKA	ind.	3.00	8.18	2.35				

Oda Baja—Ujvidék Vissza												
v. v.	v. v.	v. v.		v. v.	v. v.	v. v.		v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.
4.00	7.22	1.15	ind.	BAJA	érk.	8.53	3.23	6.50				
4.11	7.32	1.25		Baja-szállásváros		8.46	3.15	6.42				
4.25	7.45	1.38		Vaskut		8.31	2.59	6.26				
4.51	8.10	2.01		Gara		8.10	2.37	6.00				
5.09	8.26	2.16		Rigyica		7.55	2.17	5.35				
5.37	8.54	2.39		Sztanisics		7.38	1.57	5.12				
5.56	9.12	2.56		Gákova		7.14	1.28	4.40				
6.15	9.31	3.14		Nenadics		6.55	1.08	4.16				
6.25	9.41	3.23	érk.	ZOMBOR (étk.)	ind.	6.45	12.57	4.05				
6.25	6.51	3.51	ind.		érk.	6.10	11.20	7.00				
6.31	6.57	3.57		Zombor-vásártér		6.03	11.13	6.52				
6.41	7.07	4.07		Fernbach-szállás		5.54	11.04	6.41				
6.50	7.16	4.16		Zsárkovác		5.46	10.56	6.32				
7.05	7.49	4.30		Ó-Sztapár		5.32	10.42	6.15				
7.13	7.49	4.49		Bresztovác		5.16	10.28	5.51				
7.25	8.10	5.12		Hódságh		4.48	10.02	5.21				
7.46	8.35	5.37		Parabuty		4.29	9.45	4.43				
8.00	8.49	5.51		Paraga		4.08	9.25	4.10				
8.10	9.16	6.09	ind.	GAJDOBRA	érk.	3.26	9.07	3.21				
8.25	9.30	6.23		Bulkesz		3.12	8.55	3.06				
8.40	9.45	6.38		Petrovác-Glozsán		3.01	8.44	2.49				
8.50	10.10	7.03		Futtak		2.32	8.16	2.10				
9.13	10.31	7.25	érk.	UJVIDÉK	ind.	2.07	7.51	1.30				

Oda Szabadka—Baja Vissza												
sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.		sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.
1.50	10.35	1.42	7.05	ind.	SZABADKA	érk.	8.08	12.48	6.20	10.28		
5.25	11.10	2.17	7.38		Csikéria		7.35	12.16	5.48	9.52		
6.03	11.46	2.54	8.09									